

3e coronapeiling, provincie Flevoland

De uitbraak van corona in 2020 heeft veel teweeggebracht. De vele maatregelen en (gedeeltelijke) lockdowns hebben gezorgd voor gedwongen aanpassingen in het gedrag van veel Nederlanders. De provincie Flevoland wil graag weten hoe het met haar inwoners gaat en hoe zij deze veranderingen ervaren. Om hier inzicht in te verkrijgen is voor de derde keer een belevingsonderzoek uitgezet onder inwoners van Flevoland. Hierover leest u meer in deze rapportage.

Zorgen om gezondheid blijven, maar nemen af sinds het begin van de corona-uitbraak

Datum: januari 2022
Respondenten: 4.143
In opdracht van: Provincie Flevoland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Aanleiding onderzoek.....	3
Belangrijkste resultaten	6
1) Zorgen om gezondheid nemen weer toe, maar niet op het niveau van de eerste peiling	6
2) Eenzaamheid neemt af: maar omgang blijft anders	6
3) Combinatie thuiswerken en op locatie behoudt de voorkeur	6
4) Corona heeft positieve kanten, maar zorgen om verdeeldheid	7
Resultaten inwonersconsultatie	9
Zorgen algemeen.....	9
Gezondheid	11
Sociale interactie	16
Werk en inkomen.....	22
School en studie	29
Leefomgeving en ondermijning	31
Recreatie	34
Toekomst.....	39
De gemeenten	44
Onderzoeksverantwoording	47

Aanleiding onderzoek

HOOFDSTUK 1

Belevingsonderzoek

De uitbraak van de corona leidde in 2020 en 2021 tot gedwongen aanpassingen in het gedrag van veel Nederlanders. De aangescherpte maatregelen in het najaar van 2021 vragen van inwoners daarnaast weer nieuwe aanpassingen in hun gedrag en omgang met anderen.

De provincie Flevoland heeft veel informatie over de impact van de coronacrisis en deelt dit middels de [COVID-19 Monitor Flevoland](#) met de samenleving en de Provinciale Staten. Daarin staat ook informatie over de maatregelen die de provincie Flevoland treft om de gevolgen van de coronacrisis in Flevoland te verzachten. Als aanvulling daarop willen de Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland graag inzicht in hoe het gaat met haar inwoners in deze periode. Hoe beleven inwoners van Flevoland de periode sinds de corona-uitbraak? En hoe beïnvloeden de coronamaatregelen het dagelijks leven van de inwoners? Wat verwachten inwoners in een toekomst met of zonder corona?

Om antwoord op deze vragen te krijgen voert de provincie Flevoland voor de derde keer een belevingsonderzoek uit onder haar inwoners. In dit onderzoek peilen we door middel van retrospectieve vragen de beleving van inwoners sinds het begin van de corona-uitbraak en de impact hiervan op verschillende aspecten van hun leven. Hierbij is het belangrijk te benoemen dat de feitelijke situatie voorafgaand aan de corona-uitbraak niet bekend is. Daarnaast zijn de uitkomsten van deze en de eerdere coronapeilingen momentopnames. Hoe de situatie zich ontwikkelde buiten deze meetmomenten om is niet meegenomen in dit onderzoek. Waar mogelijk worden de resultaten vergeleken met de uitkomsten uit de eerdere twee peilingen.

Vergelijking eerdere onderzoek

In september 2020 en mei 2021 heeft Citisens in opdracht van de provincie twee keer een belevingsonderzoek uitgevoerd naar de ervaringen van inwoners van Flevoland sinds de corona-uitbraak. Om de uitkomsten te kunnen vergelijken en ontwikkelingen te kunnen zien, komt de derde peiling inhoudelijk in grote lijnen overeen met de eerste twee

onderzoeken. Samen met de provincie Flevoland is voor de derde peiling de inhoud van de vragenlijst aangescherpt en zijn er op basis van ontwikkelingen aanpassingen gedaan. Zo is een aanvullende vraag over eenzaamheid gesteld en zijn er vragen toegevoegd voor scholieren en studenten.

Het veldwerk voor de derde peiling van dit onderzoek is uitgevoerd tussen 5 november en 7 december 2021. In deze onderzoeksperiode werden er op 2 momenten - op 13 november en op 28 november - aanscherpingen op de coronamaatregelen doorgevoerd. Vanaf 13 november gold een strenger thuiswerkadvies en mochten niet-noodzakelijke winkels tot 18:00u openblijven. Vanaf 28 november mochten winkels maar tot 17:00u openblijven en gold er een mondkapjesplicht in winkels en andere binnenruimtes. De meeste deelnemers (85%) vulden het onderzoek in, in de periode van 13 tot en met 28 november. Uit de analyse bleek dat er geen significante verschillen zijn tussen de perioden waarin deelnemers aan het onderzoek deelnamen en de antwoorden die zij gaven.

Aangezien we de uitkomsten van de derde peiling vergelijken met de twee eerdere onderzoeken is het ook relevant om te weten wat de status van corona en de maatregelen in deze onderzoeksperiodes waren. Het eerste onderzoek is uitgevoerd tussen 28 september en 19 oktober 2020. In deze periode werden de coronamaatregelen strenger. Zo werd in die periode bijvoorbeeld de oproep gedaan om mondkapjes te dragen in openbare ruimtes en werd de sluiting van horeca, bioscopen en theaters afgekondigd. Het tweede onderzoek, dat uitgevoerd is tussen 12 mei en 7 juni 2021, was juist een periode van versoepelingen. Dierentuinen, sportscholen en terrassen waren open tot 20:00u en ook musea en middelbare scholen gingen weer open. De derde peiling vond plaats in een periode waarin de maatregelen progressief strenger werden. Na een zomerperiode, waarin veel Nederlanders zijn gevaccineerd en maatregelen werden losgelaten, volgden weer verstrengingen en een gedeeltelijke lockdown lijkend op de situatie tijdens de eerste peiling.

4.143 respondenten

Via diverse kanalen is aan inwoners van Flevoland gevraagd om mee te doen aan het onderzoek. Zo zijn alle burgerpanels van de gemeenten in Flevoland uitgenodigd.¹ Daarnaast hebben panelleden uit het Citisens-panel die woonachtig zijn in Flevoland een

¹ Alleen de gemeente Urk heeft geen burgerpanel. Het burgerpanel van de gemeente Zeewolde heeft daarnaast niet deelgenomen aan het onderzoek.

uitnodiging ontvangen. Ook was het onderzoek beschikbaar via www.coronapeilingflevoland.nl. Deze open link is via zowel online als offline kanalen onder de aandacht gebracht. Uiteindelijk deden 4.143 respondenten mee aan het onderzoek. De uitkomsten zijn gewogen op het variabele opleidingsniveau. Hiermee is het onderzoek op dit aspect representatief voor Flevoland in zijn geheel. Daarnaast zijn de uitkomsten ook voor vijf van de zes gemeenten representatief. In Zeewolde deden relatief gezien minder inwoners mee, waardoor bij de resultaten voor deze gemeente een grotere foutmarge gehanteerd moest worden. In de onderzoeksverantwoording leest u hier meer over.

Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit een aantal onderdelen. Er wordt gestart met de belangrijkste resultaten. Vervolgens worden per thema de uitkomsten uit het onderzoek gepresenteerd. Om het rapport toegankelijk te maken voor iedereen zijn de gegevens uit de figuren ook gepresenteerd in een tabel². Na de presentatie van de resultaten wordt kort stilgestaan bij de verschillen die tussen de gemeenten naar voren zijn gekomen in de resultaten. Als separate bijlage zijn alle uitkomsten van de afzonderlijke gemeenten als tabellen bijgevoegd. De rapportage wordt afgesloten met de onderzoeksverantwoording, waar dieper wordt ingegaan op de onderzoeksmethode en de respons.

² Overheidsinstanties zijn verplicht hun digitale producten toegankelijk te maken voor alle burgers, ook mensen met een beperking. Door het presenteren van de gegevens in een tabel kunnen de resultaten met behulp van hulptechnologie (zoals voorleessoftware) worden uitgelezen. Meer informatie hierover is te vinden op <https://digitoegankelijk.nl/>.

Belangrijkste resultaten

HOOFDSTUK 2

Het doel van het belevingsonderzoek is inzicht krijgen in hoe het met Flevolandse inwoners gaat, hoe zij de corona-uitbraak en -maatregelen beleven en hoe ze kijken naar de toekomst. De onderzoeksvraag die centraal stond was: *Hoe beleven inwoners van Flevoland de corona-uitbraak en de daaruit volgende maatregelen en welke invloed heeft het op verschillende aspecten van hun leven?*

De onderzoeksvraag is beantwoord door vragen te stellen over de thema's gezondheid, sociale contacten, werk en inkomen, leefomgeving en ondermijning, recreatie, en de invloed van corona op de samenleving, zowel nu als in de toekomst.

1) Zorgen om gezondheid nemen weer toe, maar niet op het niveau van de eerste peiling

In vergelijking met de tweede peiling zijn de zorgen van inwoners weer toegenomen. Hoewel ze niet het niveau van de eerste peiling bereiken, is onder de groep die zich zorgen maakt de mate hiervan wel toegenomen. Vooral de zorgen om de gezondheid van de Nederlandse bevolking zijn een stuk sterker geworden. De toenemende zorgen rondom gezondheid laten desondanks, net als bij de vorige peilingen, geen grote verandering zien in hoe inwoners zich voelen en gedragen.

2) Eenzaamheid neemt af: maar omgang blijft anders

De toegenomen mate van eenzaamheid die zichtbaar was bij de eerste twee peilingen lijkt zich niet door te zetten, maar juist weer wat af te nemen ondanks de aangescherpte maatregelen. Onder Flevolandse inwoners is er een groep van 16% die aangeeft zich in het algemeen eenzaam te voelen. Deze groep behoort vaak tot een kwetsbare groep en geeft vaak aan dat ze zich sinds de corona-uitbraak eenzamer voelen. De gehele groep Flevolandse inwoners die aangeeft zich eenzamer te voelen sinds de corona-uitbraak is wel afgenomen sinds de tweede peiling (van 41% naar 29%) en is daarmee het laagste van de drie peilingen. Net als bij de vorige peilingen geven vooral inwoners die alleen wonen aan zich eenzamer te voelen sinds de corona-uitbraak.

Wat betreft de algemene omgang geven mensen aan minder vaak af te spreken met anderen en hier vaak ook voorzichtiger in te zijn. De verwachting is dat deze veranderingen blijvend zullen zijn, ook na corona. Daarnaast geeft driekwart van de Flevolandse inwoners aan zich zorgen te maken over de grotere tweedeling in de samenleving door de coronacrisis en/of -maatregelen. Dit is ook te zien in de toenemende spanningen, vooral binnen vriendenkringen en op het werk nemen deze toe sinds de eerste twee peilingen.

3) Combinatie thuiswerken en op locatie behoudt de voorkeur

De zorgen rondom het eigen werk en/of inkomen blijven dalen, net als de zorgen over de Nederlandse economie. Waar mogelijk werken inwoners nog steeds (deels) thuis, hoewel de groep die alleen maar thuis werkt wel kleiner is geworden. De mensen die aangeven op locatie te werken doen dit veelal met inachtneming van 1,5 meter afstand. De voorkeur voor een combinatie van thuiswerken en op locatie blijft net als bij de vorige peilingen sterk naar voren komen. Ook hybride vormen van werken bevallen inwoners die hier ervaring mee hebben over het algemeen goed. 42% geeft aan dat ze door deze vorm van werken minder stress ervaren. Mensen zijn in toenemende mate tevreden over hun mogelijkheden om de balans tussen werk en privé in te delen. Eén op de vijf geeft aan hier nog niet tevreden over te zijn. De groep inwoners voor wie de inkomsten veranderd zijn sinds de corona-uitbraak is ook stabiel gebleven: één op de tien inwoners geeft aan dat hun inkomsten zijn gedaald. Een derde van deze groep verwacht dat deze weer snel zullen stijgen.

4) Corona heeft positieve kanten, maar zorgen om verdeeldheid

Eén van de doelen van dit onderzoek was om te achterhalen hoe het staat met de zingeving van Flevolandse inwoners sinds de corona-uitbraak (wat maakt het leven de moeite waard?). Dit is min of meer gelijk gebleven sinds de tweede peiling: één op de tien inwoners geeft aan geen zinvol leven te hebben. Voor twee op de tien inwoners is het leven minder zinvol sinds de corona-uitbraak. Ook geeft 12% aan geen vertrouwen te hebben in de toekomst, tegenover driekwart die dat juist wel hebben. Hoe mensen hier voor de corona-uitbraak over dachten is onbekend. De positieve gevolgen van de corona-uitbraak blijven ook grotendeels hetzelfde: meer tijd om tot rust te komen, het verdwijnen van verplichtingen en drukte op de weg vinden inwoners fijn. Hier staat tegenover dat inwoners zich zorgen maken over de toegenomen verdeeldheid in de samenleving. Ook het gebrek aan spontaniteit wordt als zwaar ervaren. Dit is terug te zien in de vraag of mensen de corona-uitbraak in vergelijking met een jaar geleden als zwaarder of minder zwaar ervaren. Hoewel

de grootte van de groep die de uitbraak als zwaarder ervaart min of meer hetzelfde is gebleven, wordt er vaker gekozen voor het uiterste op de schaal: de groep die het al zwaar had is hier uitgesprokener over.

Resultaten inwonersconsultatie

HOOFDSTUK 3

Op de volgende pagina's vindt u de uitkomsten van de inwonersconsultatie. De resultaten zijn geclusterd volgens de thema's die in het onderzoek naar voren zijn gekomen. Hierbij worden telkens de resultaten voor de gehele provincie weergegeven.

Noot: per vraag kunnen verschillende aantallen invullers worden genoemd. Door routing in de vragenlijst is niet elke vraag aan iedere respondent voorgelegd. In verband met afrondingsverschillen kan het voorkomen dat percentages niet optellen tot 100%.

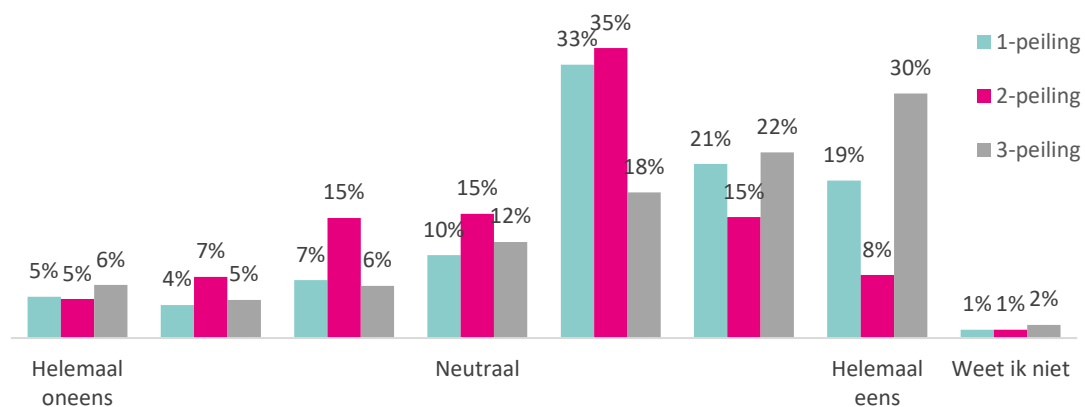
Zorgen algemeen

Het onderzoek startte met de vraag of inwoners zich zorgen maken over de gevolgen van de uitbraak van het coronavirus. Bijna driekwart (70%) geeft aan zich hier in meer of mindere mate zorgen over te maken. De groep inwoners die zich zorgen maakt is daarmee groter dan bij de tweede peiling – toen maakte 57% zich zorgen – maar nog altijd kleiner dan bij de eerste peiling: 73% gaf destijds aan zich zorgen te maken over de gevolgen van de corona-uitbraak.

De zorgen zijn het hoogst onder inwoners die werken in de sector³ onderwijs, cultuur en wetenschap (78%), gevolgd door werkenden in het openbaar bestuur, veiligheid en rechtspraak. Vooral in deze laatste sector kunnen deze zorgen te maken hebben met bijvoorbeeld weerstand vanuit de samenleving tegen de coronamaatregelen. Van de mensen die werken in de gezondheidszorg, een sector waar in het nieuws veel over te lezen is, maakt 68% zich zorgen. De horeca en evenementen sector is in dit onderzoek niet los uitgevraagd, maar valt in enige mate onder de sector cultuur, waar veel zorgen zijn.

³ De volledige sectorverdeling is terug te vinden in de onderzoeksverantwoording.

Ik maak me zorgen over de gevolgen van de uitbraak van het coronavirus (n=4.143) slider

Antwoord	1-peiling	2-peiling	3-peiling
helemaal oneens	5%	5%	6%
	4%	7%	5%
	7%	15%	6%
neutraal	10%	15%	12%
	33%	35%	18%
	21%	15%	22%
helemaal eens	19%	8%	30%
weet ik niet / geen mening	1%	1%	2%

Gezondheid

Rondom het thema gezondheid zijn grotendeels dezelfde vragen gesteld aan inwoners als bij de eerste en tweede peiling. Deze gingen in op zorgen om hun eigen gezondheid en die van anderen. Daarnaast werd gekeken naar de zorgen die ouders hebben over de leerontwikkeling en het welzijn van hun kinderen. Ook is er een vraag toegevoegd die ingaat op het effect van de corona-uitbraak op de samenleving.

Zorgen gezondheid

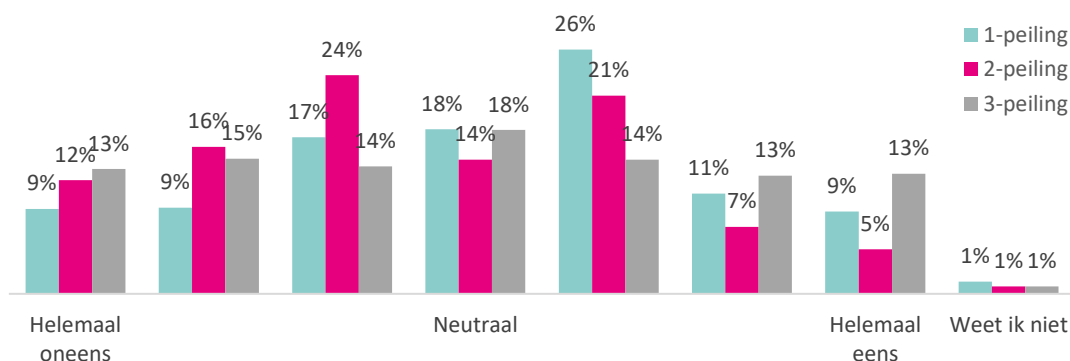
Aan inwoners van Flevoland is gevraagd in hoeverre ze zich zorgen maken over (1) hun eigen gezondheid, (2) de gezondheid van dierbaren (familie, vrienden, collega's) en (3) de gezondheid van de Nederlandse bevolking. Inwoners maken zich het meeste zorgen over de gezondheid van hun dierbaren (58%) en het minste over hun eigen gezondheid (40%). 54% maakt zich zorgen over de gezondheid van de Nederlandse bevolking. Hoewel de zorgen zijn toegenomen ten opzichte van de tweede peiling, zijn ze voor geen van de drie aspecten op het niveau van de eerste peiling. In vergelijking met de tweede peiling is de groep die zich zorgen maakt over de eigen gezondheid toegenomen. Ook maakt een grotere groep zich zorgen over de Nederlandse bevolking (toename van 10% procentpunten sinds de tweede peiling). Het aantal mensen dat zich zorgen maakt over dierbaren is min of meer gelijk gebleven.

De zorgen om gezondheid gaan niet alleen over de lichamelijke gezondheid, maar juist ook het mentale aspect lijkt daarbij van belang te zijn. Zo geven mensen die zich eenzamer voelen door corona vaker aan zich zorgen te maken over hun eigen gezondheid en zijn zorgen over de gezondheid van dierbaren groter bij mensen die zich zorgen maken over het welzijn van hun kinderen. In het hoofdstuk over 'sociale interactie' wordt verder ingegaan op de eenzaamheid van Flevolandse gedurende de coronacrisis.

Tussen de drie verschillende aspecten van de zorgen om gezondheid is enige samenhang. Oftewel, mensen die zich zorgen maken over hun eigen gezondheid, maken zich ook vaker zorgen over de gezondheid van hun dierbaren of de Nederlandse bevolking. Rondom de zorgen over de eigen gezondheid zien we grote verschillen tussen groepen inwoners. Van de inwoners die van zichzelf aangeven dat zij tot de kwetsbare groep behoren, maakt 65% zich zorgen om hun eigen gezondheid (een toename van 8% ten opzichte van de tweede peiling), terwijl dit van de groep inwoners die zich niet tot de kwetsbare groep rekent 24%

is.⁴ Ook is er een significant verschil tussen het opleidingsniveau van inwoners en de mate waarin ze zich zorgen maken over hun eigen gezondheid. Laagopgeleiden maken zich vaker zorgen dan inwoners met een hoog of middelbaar opleidingsniveau.

Ik maak me zorgen over mijn eigen gezondheid (n=4.143) slider

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
helemaal oneens	9%	12%	13%
	9%	16%	15%
	17%	24%	14%
neutraal	18%	14%	18%
	26%	21%	14%
	11%	7%	13%
helemaal eens	9%	5%	13%
weet ik niet / geen mening	1%	1%	1%

Spanningen

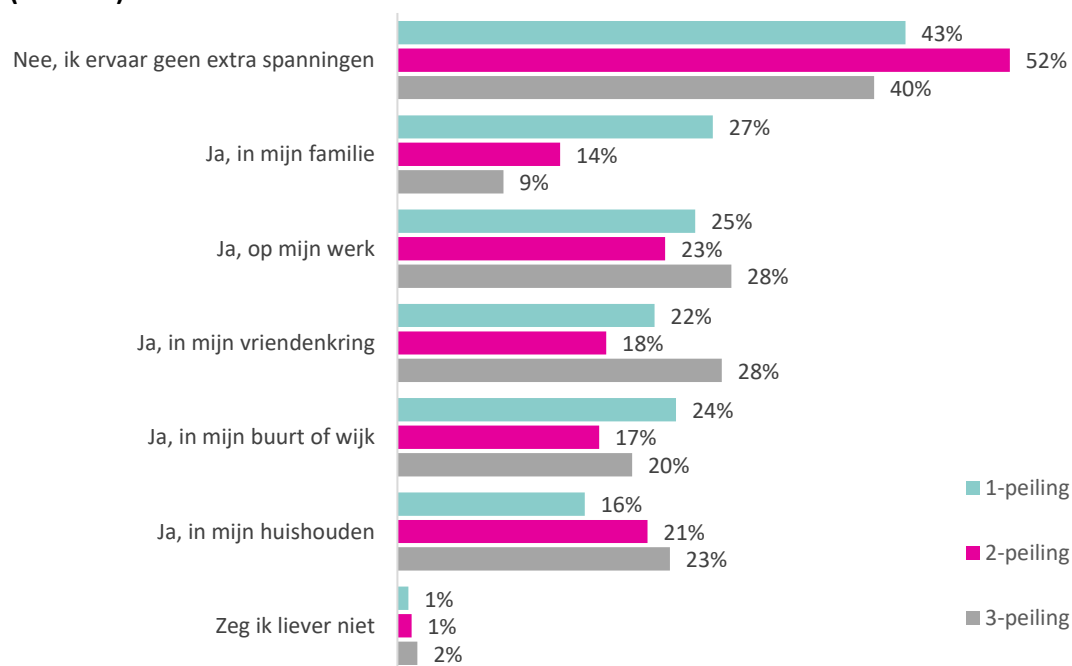
De ervaring op het gebied van spanningen geven een heel divers beeld, wat lastig te duiden is. Zo zien we dat ruim de helft (58%) van de inwoners extra spanningen ervaart door de coronamaatregelen. Dit is een toename van 12% na de tweede peiling. De groep mensen

⁴ Inwoners is gevraagd of zij zichzelf tot de kwetsbare groep rekenen. Middels de vraag: *Het coronavirus heeft niet op alle mensen hetzelfde effect. Voor bepaalde groepen, die vaak kwetsbare groepen worden genoemd omdat ze al gezondheidsklachten hebben, zijn de gevolgen van het coronavirus voor hun gezondheid groter. Vindt u zichzelf tot de kwetsbare groep behoren?* konden respondenten aangeven of zij zich tot de kwetsbare groep vonden horen. In de analyse is bij relevante vragen gekeken of deze groep een andere mening is toegedaan.

dat aangeeft geen spanningen te ervaren is met 12% afgenomen ten opzichte van de tweede peiling.

De meeste spanningen worden ervaren op het werk. Met name door mensen die in de gezondheidszorg werken (54%). Deze groep ervaart ook de meeste spanningen binnen hun familie (35%). Ook mensen die vaak thuiswerken geven aan minder vaak spanningen op het werk te ervaren. Tegelijkertijd zien we bij de thuiswerkers geen extra toegenomen spanningen in het huishouden. Spanningen in het huishouden en in families zijn juist hoger bij mensen die weer (bijna) altijd op locatie werken. Jongeren die met hun ouders/verzorgers wonen merken vooral een toename van spanningen in het huishouden. Van deze groep geeft 38% aan extra spanning in het huishouden te ervaren, een toename van 7% sinds de tweede peiling.

Ervaart u door de coronamaatregelen extra spanningen in de omgang met anderen?
(n=4.143) *meerkeuze*

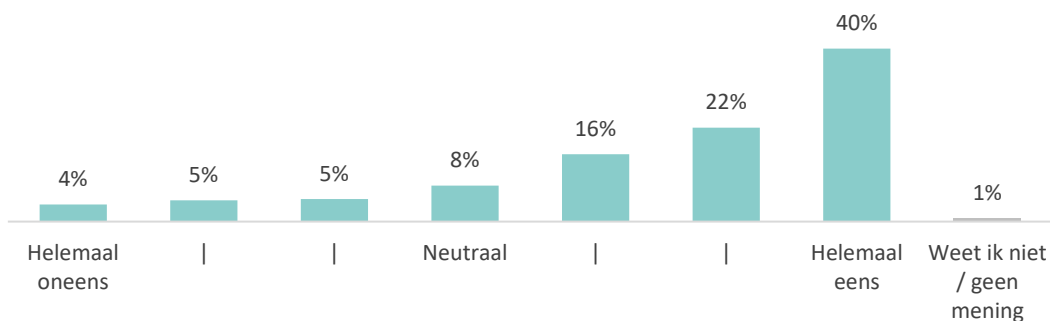

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
Nee, ik ervaar geen extra spanningen	43%	52%	40%
Ja, in mijn familie	27%	14%	9%
Ja, op mijn werk	25%	23%	28%
Ja, in mijn vriendenkring	22%	18%	28%
Ja, in mijn buurt of wijk	24%	17%	20%
Ja, in mijn huishouden	16%	21%	23%
Zeg ik liever niet	1%	1%	2%

Tweedeling in de samenleving

Naast eventueel toegenomen persoonlijke spanningen in de omgang met anderen, lopen in heel het land spanningen soms hoger op. Daarom is ook aan de inwoners gevraagd of ze zich zorgen maken over de grotere tweedeling in de samenleving als gevolg van de coronacrisis. Ruim driekwart (77%) geeft aan zich hier in meer of mindere mate zorgen over te maken, waarbij 40% hierbij het helemaal eens was met de stelling. 14% van de inwoners geeft aan zich geen zorgen te maken.

Ik maak me zorgen over de grotere tweedeling in de samenleving door de coronacrisis en/of coronamaatregelen (n=4.143) stelling

Antwoord	3- peiling
Helemaal oneens	4%
	5%
	5%
Neutraal	8%
	16%
	22%
Helemaal eens	40%
Weet ik niet / geen mening	1%

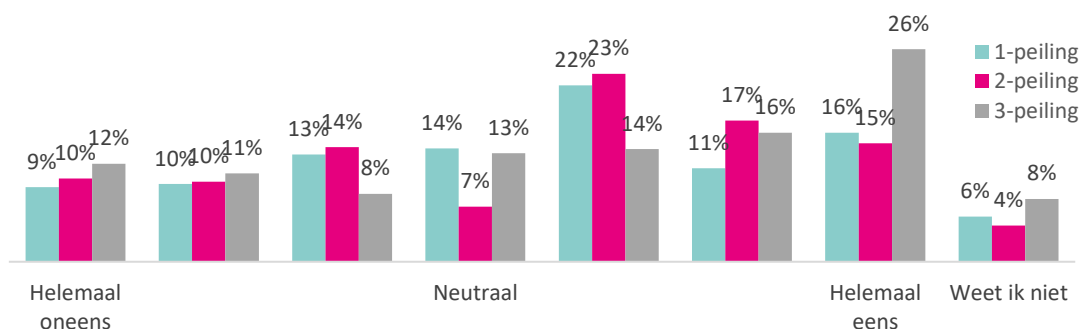
Ontwikkeling kinderen

Aan inwoners met kinderen is ook gevraagd naar de invloed van de corona-maatregelen op de leerontwikkeling en het welzijn van hun kinderen. Op beide gebieden zien we dat de groep die zich zorgen maakt toeneemt.

De groep die zich zorgen maakt over de leerontwikkeling van eigen kinderen is in vergelijking met de tweede peiling heel licht toegenomen met 1% (van 55% naar 56%). Evenals bij de vorige peilingen zijn de zorgen het grootst bij ouders met kinderen in de middelbare schoolleeftijd (12-18 jaar), van hen maakt 67% zich zorgen.

Wanneer wordt gevraagd naar het welzijn van de eigen kind(eren) zien we een vergelijkbaar patroon. Ruim de helft van de ouders maakt zich (lichte) zorgen over het welzijn van hun kinderen (56%). Ook hier zijn de zorgen weer het grootste bij ouders van kinderen in de middelbare schoolleeftijd (68%) en zijn de zorgen het minst groot bij ouders van kinderen tussen de 0 en 4 jaar (47%).

Ik maak me zorgen over de leerontwikkeling van mijn kind(eren) sinds de corona-uitbraak
(n=1.135, alleen deelnemers met kinderen) *slider*

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
helemaal oneens	9%	10%	12%
	10%	10%	11%
	13%	14%	8%
neutraal	14%	7%	13%
	22%	23%	14%
	11%	17%	16%
helemaal eens	16%	15%	26%
weet ik niet / geen mening	6%	4%	8%

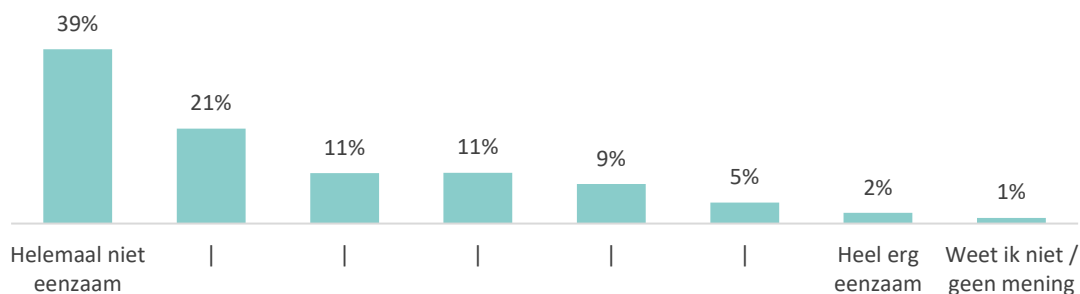
Sociale interactie

Veel van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus terug te dringen zijn erop gericht om het aantal contactmomenten van mensen te beperken. Eén van de thema's van het onderzoek is daarom de sociale interactie. De vragen rondom dit thema hebben als doel te achterhalen wat de gevolgen van de geldende maatregelen op dit gebied zijn. Daarnaast zijn er in de derde peiling een aantal extra vragen rond het thema eenzaamheid toegevoegd.

Eenzaamheid

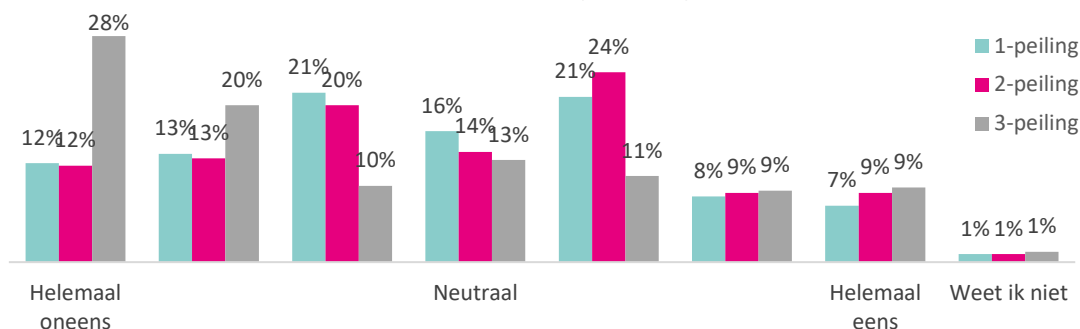
Onder Flevolandse is er een groep van 16% die aangeeft zich in het algemeen eenzaam te voelen. Veel van hen behoren tot een kwetsbare groep. Daarnaast geven zij vaak aan dat ze zich sinds de corona-uitbraak eenzamer zijn gaan voelen. In totaal geeft 29% van de inwoners aan zich sinds de corona-uitbraak eenzamer te voelen, bij de eerste en tweede peiling was dit respectievelijk 36% en 41%. Daarmee is de eenzaamheid het laagste van de drie peilingen. Net als bij de vorige peilingen geven vooral inwoners die alleen wonen aan zich eenzamer te voelen sinds de corona-uitbraak.

Hoe eenzaam voelt u zich in het algemeen? (n=4.143) slider

Antwoord	3- peiling
helemaal niet eenzaam	39%
	21%
	11%
neutraal	11%
	9%
	5%
heel erg eenzaam	2%
weet ik niet / geen mening	99%

Ik voel me eenzamer sinds de corona-uitbraak (n=4.143) slider

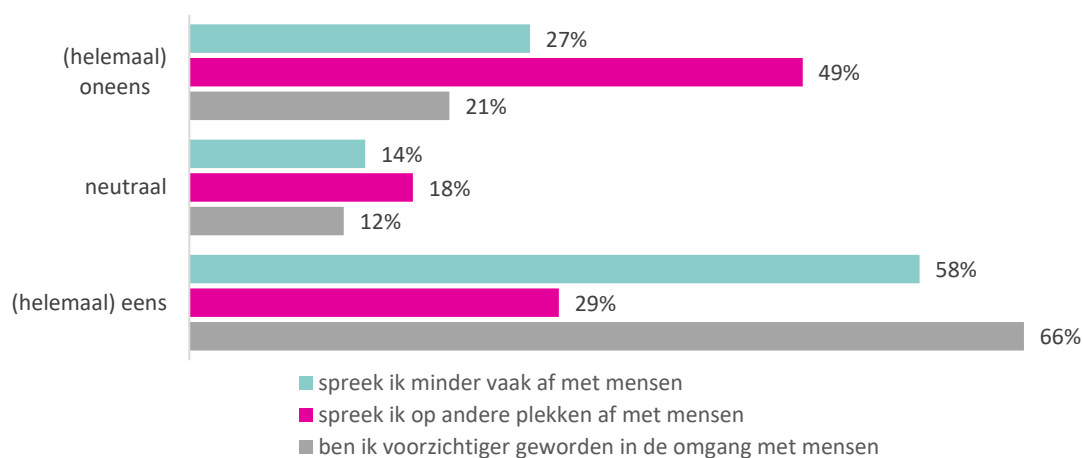
Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
helemaal oneens	12%	12%	28%
	13%	13%	20%
	21%	20%	10%
neutraal	16%	14%	13%
	21%	24%	11%
	8%	9%	9%
helemaal eens	7%	9%	9%
weet ik niet / geen mening	1%	1%	1%

Omgang met anderen

Aan de inwoners van Flevoland is op drie aspecten gevraagd hoe hun omgang met anderen is veranderd sinds de corona-uitbraak. Hierbij is gekeken naar de frequentie van afspreken met anderen, de locatie en de voorzichtigheid die Flevolandse daarbij handhaven.

Twee derde van de Flevolandse geeft aan dat ze sinds de corona-uitbraak voorzichtiger zijn geworden in hun omgang met anderen. Ruim de helft spreekt minder vaak af met mensen. De plek waar ze afspreken is voor velen juist niet veranderd sinds de corona-uitbraak. Ruim de helft (57%) geeft aan dat ze verwachten dat deze veranderingen blijvend zullen zijn. Een kwart (25%) denkt juist van niet. Mensen verwachten vooral dat de voorzichtigheid in de omgang met anderen zal blijven.

Sinds de corona-uitbraak ... (n=4.143) stelling

Antwoord	(helemaal) oneens	neutraal	(helemaal) eens
spreek ik minder vaak af met mensen	27%	14%	58%
spreek ik op andere plekken af met mensen	49%	18%	29%
ben ik voorzichtiger geworden in de omgang met mensen	21%	12%	66%

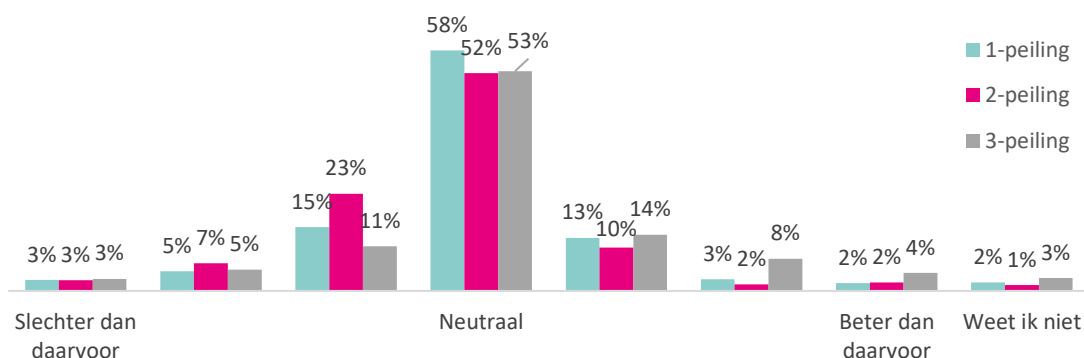
Contact met dierbaren

Op drie manieren zijn inwoners gevraagd naar het contact met hun dierbaren. Namelijk (1) de hoeveelheid fysiek contact, (2) het aantal digitale contactmomenten en (3) de kwaliteit van het contact.

De derde peiling laat zien dat mensen weer vaker fysiek met elkaar afspreken, ondanks de strengere maatregelen. Toch neemt ook het digitale contact weer toe. In vergelijking met de tweede peiling is de groep dat aangeeft hun dierbaren minder vaak fysiek te zien flink afgenomen (van 70% naar 44%). De groep die neutraal antwoord is juist sterk gegroeid, en ook het aandeel dat vaker fysiek contact heeft is verdubbeld. Ondanks de strengere maatregelen lijkt dit tijdens de derde peiling minder effect gehad te hebben op contact met dierbaren. Het digitale contact met dierbaren is ook toegenomen ten opzichte van de tweede peiling: 40% geeft aan vaker digitaal contact te hebben via beeldbellen of de telefoon.

Naast de frequentie is ook de inhoud/kwaliteit van de contacten erg belangrijk. Een op de vijf inwoners (19%) geeft aan dat het contact met hun dierbaren slechter is geworden vanwege de maatregelen door het coronavirus. Desondanks zijn inwoners nu positiever over de effecten van de corona-uitbraak op de kwaliteit van het contact met hun dierbaren dan de vorige peiling. In de eerste peiling gaf een kwart (23%) aan dat het contact met hun dierbaren is verslechterd, in de tweede peiling 33%. Vooral inwoners die (zowel digitaal als fysiek) minder vaak contact hebben met hun dierbaren, geven aan dat de kwaliteit van het contact verslechterd is. Daarentegen is het niet zo dat inwoners waarbij het digitaal contact is toegenomen ook aangeven dat de kwaliteit van het contact is verbeterd.

Het contact met mijn dierbaren is... (n=4.143) slider

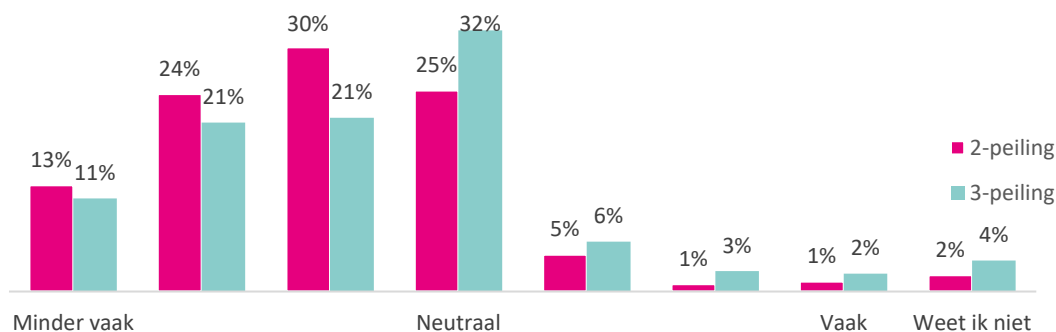
Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
slechter dan daarvoor	3%	3%	3%
	5%	7%	5%
	15%	23%	11%
neutraal	58%	52%	53%
	13%	10%	14%
	3%	2%	8%
beter dan daarvoor	2%	2%	4%
weet ik niet / geen mening	2%	1%	3%

Contact met anderen

Naast contact met familie, goede vrienden en dierbaren zijn inwoners ook gevraagd hoe vaak ze andere mensen in hun omgeving spreken. Hierbij is gevraagd naar mensen buiten hun 'bubbel' en naar contact met burens. De helft (53%) geeft aan mensen buiten hun dierbaren minder vaak te spreken, terwijl 11% deze groep juist vaker spreekt. Daarnaast

spreekt één op de vijf invullers zijn of haar burens juist vaker, ten opzichte van een derde die de burens minder vaak spreekt sinds de corona-uitbraak. Dit beeld is vergelijkbaar met de eerste twee peilingen, waarbij ook zichtbaar was dat contacten verminderden. Het contact met mensen buiten dierbaren is echter wel licht toegenomen sinds de tweede peiling.

Sinds de corona-uitbraak spreek ik mensen buiten mijn goede vrienden, familie en dierbaren... (n=4.143) slider

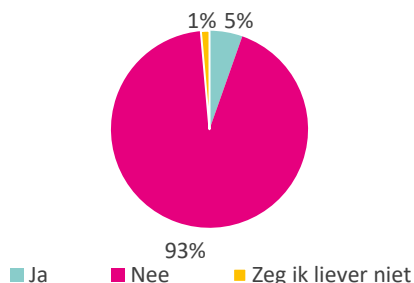
Antwoord	2- peiling	3- peiling
Minder vaak	13%	11%
	24%	21%
	30%	21%
neutraal	25%	32%
	5%	6%
	1%	3%
Vaker	1%	2%
weet ik niet / geen mening	2%	4%

Zorg voor anderen

Naast de vermindering van sociale contacten zijn inwoners ook gevraagd of zij sinds de corona-uitbraak afhankelijk(er) zijn geworden van anderen, bijvoorbeeld voor het doen van boodschappen. De resultaten hiervan zijn vergelijkbaar met de eerste twee peilingen. 5% van de inwoners uit Flevoland geeft aan dat ze afhankelijk(er) zijn geworden van anderen sinds de corona-uitbraak. Hier staat tegenover dat een op de vijf (21%) meer is gaan doen voor anderen in hun omgeving sinds de corona-uitbraak. 15% gaf daarnaast hulp aan anderen die ze door corona niet meer kunnen geven.

Bent u sinds de coronamaatregelen afhankelijk(er) geworden van anderen? (n=4.143)

enkele keuze

Antwoord	%
Ja	5%
Nee	93%
Zeg ik liever niet	1%

Het RIVM en de GGDen voeren gezamenlijk ook onderzoek uit naar de gevolgen van het coronavirus. Aan de hand van een grootschalig vragenlijstonderzoek wordt elke paar weken gepeild hoe het gaat met het welbevinden van de Nederlandse bevolking en het gedrag van mensen in de coronatijd. Waar de coronapeiling van de provincie Flevoland zich voornamelijk richt op de subjectieve beleving van Flevolandse, is het RIVM-GGD onderzoek toegespitst op gedrag en welbevinden. Hieronder beschrijven we kort de resultaten van deze onderzoeken.

Eenzaamheid is ten tijde van de coronacrisis een belangrijk onderwerp, zo ook in het GGD-RIVM onderzoek. In december 2021 gaf 50% van de Flevolandse aan zich enigszins tot sterk eenzaam te voelen. Dit ligt hoger dan de 16% die naar voren komt in de coronapeiling van de provincie Flevoland. Dit is deels te verklaren door een verschil in benadering. De coronapeiling van de provincie Flevoland peilt eenzaamheid aan de hand van twee algemene vragen. Het GGD-RIVM onderzoek doet dit uitgebreider en gebruikt de verkorte eenzaamheidsschaal van De Jong-Gierveld. Deze gevalideerde vragenlijst kijkt naar verschillende aspecten van eenzaamheid (voor meer informatie hierover, zie [RIVM](#)). Toch laten beide onderzoeken een soortgelijke trend zien: tijdens perioden van (gedeeltelijke) lockdown neemt de eenzaamheid onder Flevolandse toe. Ook de kwaliteit van sociale contacten volgt deze trend. 63% van de Flevolandse is tevreden over de kwaliteit van de sociale contacten en het merendeel ervaart digitaal of telefonisch contact als positief. Toch is dit lager dan in de periode voordat eind november de maatregelen weer strenger werden. Dit is vergelijkbaar met de uitkomsten uit de coronapeiling van de provincie Flevoland.

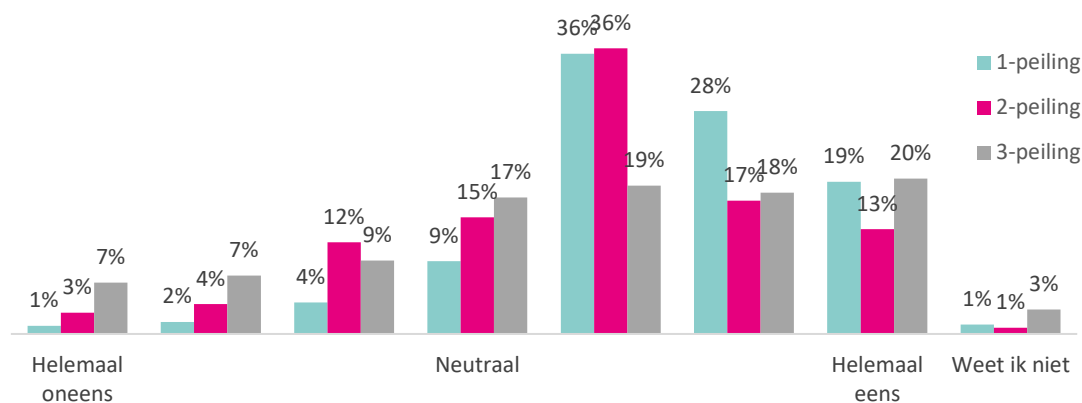
Over het algemeen kan de corona aanpak door de overheid op steeds minder steun rekenen. In december 2021 geeft slechts een op de zes Flevolandse aan veel vertrouwen te hebben in de aanpak van de overheid. Dit is het laagste percentage sinds het begin van de pandemie. Ook vinden steeds minder mensen dat de overheid gebruik maakt van de juiste informatie, dat er voldoende uitleg wordt gegeven of dat de overheid een eerlijke verdeling maakt. Bijna de helft van de Flevolandse is het zat om over het coronavirus te horen. Toch is de meerderheid nog altijd bereid om zichzelf te beperken om zo de meest kwetsbaren te beschermen.

Werk en inkomen

Economie en inkomen

De zorgen over de Nederlandse economie en het eigen werk en/of inkomen zijn nogmaals licht afgenomen sinds de tweede peiling. Ruim de helft (56%) van de inwoners van Flevoland maakt zich zorgen over de Nederlandse economie, ten opzichte van 83% tijdens de eerste peiling en 66% tijdens de tweede peiling. Ook maken hoogopgeleide inwoners zich minder zorgen dan lager opgeleiden.

Ik maak me zorgen over de Nederlandse economie (n=4.143) stelling

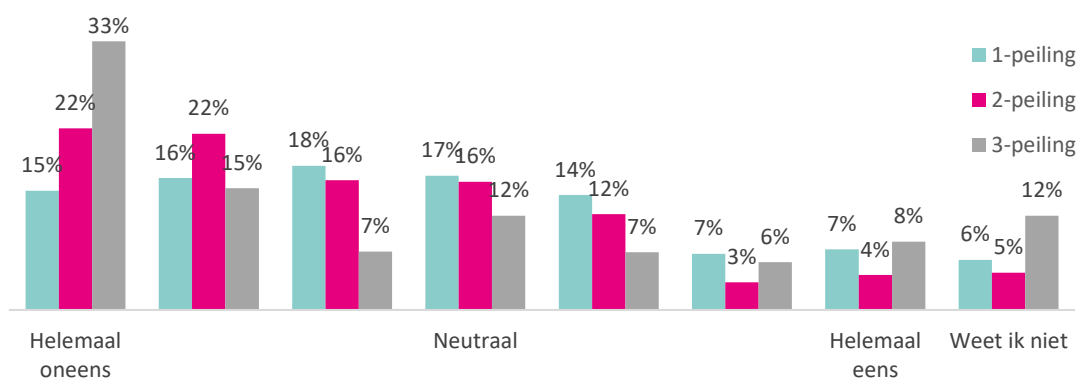

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
helemaal oneens	1%	3%	7%
	2%	4%	7%
	4%	12%	9%
neutraal	9%	15%	17%
	36%	36%	19%
	28%	17%	18%
helemaal eens	19%	13%	20%
weet ik niet / geen mening	1%	1%	3%

Naast de afgenomen zorgen om de Nederlandse economie maken Flevolandse inwoners zich ook minder sterk zorgen over hun eigen werk/inkomen. De groep die zich zorgen maakt is redelijk gelijk gebleven in vergelijking met de tweede peiling (21% maakt zich zorgen). Uit het onderzoek blijkt dat deze zorgen het grootste zijn onder ZZP'ers (46%), ondernemers

met personeel (38%) en werklozen/werkzoekenden (51%). Hierbij is ook gekeken naar de sector waar mensen in werken. Hier waren kleine verschillen zichtbaar: vooral mensen die werkzaam zijn de gezondheidszorg (31%) of (detail)handel en administratie (28%) maken zich zorgen. Opvallend is dat mensen die werken in de sector onderwijs, cultuur en wetenschap zich minder vaak zorgen maken (23%). Een verklaring hiervoor kan zijn dat mensen in de cultuur sector zich zorgen maken, maar mensen in het onderwijs wellicht minder.

Ik maak me zorgen over mijn eigen werk en/of inkomen (n=4.143) slider

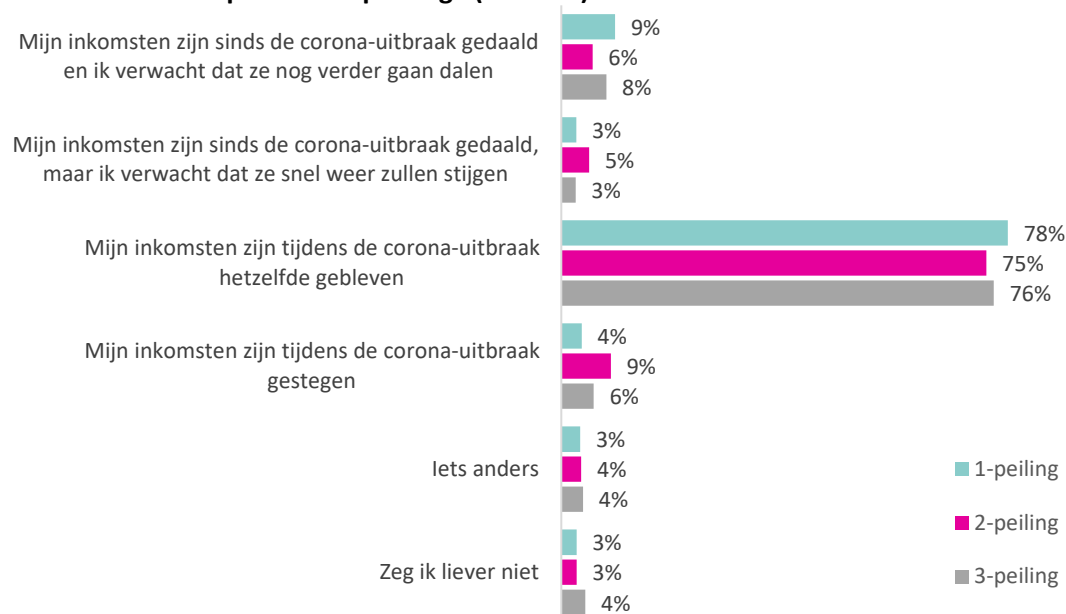
Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
helemaal oneens	15%	22%	33%
	16%	22%	15%
	18%	16%	7%
neutraal	17%	16%	12%
	14%	12%	7%
	7%	3%	6%
helemaal eens	7%	4%	8%
weet ik niet / geen mening	6%	5%	12%

Er lijken weinig verschuivingen te zijn op het gebied van inkomsten van inwoners. 10% van de Flevolandse geeft aan dat hun inkomsten sinds de corona-uitbraak zijn gedaald, een derde hiervan verwacht dat dit niet van lange duur is. In vergelijking met de tweede peiling is de groep die verwacht dat de inkomsten weer zullen stijgen kleiner.

Voornamelijk onder ZZP'ers en ondernemers zijn de inkomsten vaker gedaald. Voor werkenden in loondienst zijn de inkomsten redelijk gelijk gebleven. Dit komt overeen met

onderzoek van onder andere het Centraal Planbureau, waarin wordt opgemerkt dat zzp'ers, jongeren en werknemers met een flexibel contract veel harder geraakt worden door de coronacrisis dan mensen in loondienst⁵. Daarnaast is er een klein verschil in opleidingsniveau zichtbaar: bij hoogopgeleiden is iets vaker een stijging van het inkomen zichtbaar.

Wat is het meest op u van toepassing? (n=4.143) enkele keuze

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
Mijn inkomsten zijn sinds de corona-uitbraak gedaald en ik verwacht dat ze nog verder gaan dalen	9%	6%	8%
Mijn inkomsten zijn sinds de corona-uitbraak gedaald, maar ik verwacht dat ze snel weer zullen stijgen	3%	5%	3%
Mijn inkomsten zijn tijdens de corona-uitbraak hetzelfde gebleven	78%	75%	76%
Mijn inkomsten zijn tijdens de corona-uitbraak gestegen	4%	9%	6%
Iets anders	3%	4%	4%
Zeg ik liever niet / weet ik niet	3%	3%	4%

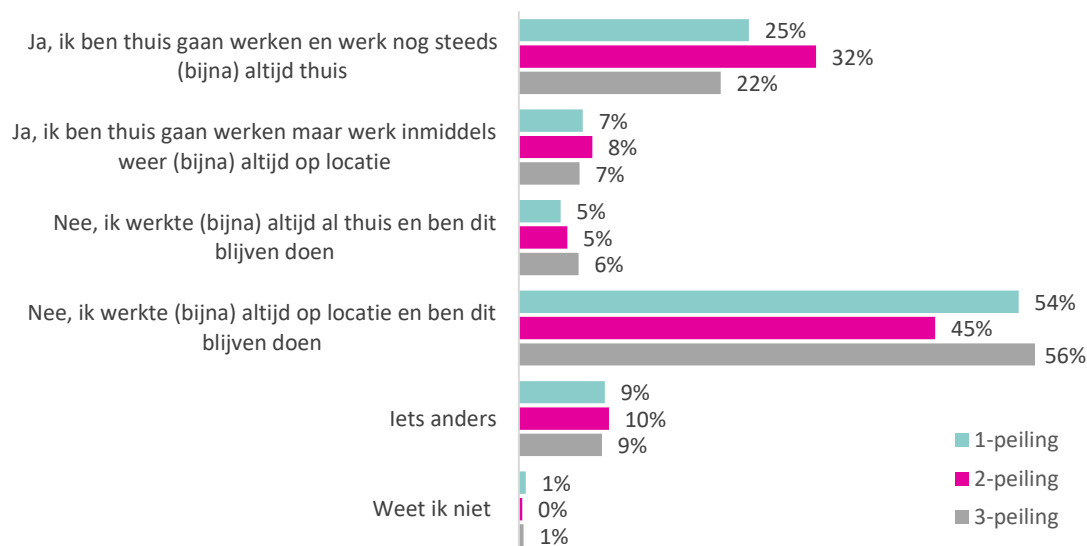
⁵ CPB (november 2021). Economische vooruitzichten 2021. <https://www.cpb.nl/raming-november-2020-vooruitzicht-2021>

(thuis)werken

Aan inwoners die werken in loondienst, als ondernemer, of als ZZP'er zijn een aantal vervolgvragen gesteld over de manier van werken sinds de corona-uitbraak. De helft van deze groep (55%) geeft aan dat hun werk niet uitvoerbaar is op een andere locatie. De groep mensen die thuis zijn gaan werken door corona en dit nog steeds doen is flink afgenomen: van 32% naar 22%. Daarnaast is er een groep van 7% die thuis is gaan werken, maar inmiddels weer op locatie werkt. Mensen die aangeven op locatie te werken zijn gevraagd of hier nog 1,5 meter afstand wordt gehanteerd. Voor twee derde (64%) is dit het geval, voor 36% wordt geen afstand gehouden op locatie.

Bent u sinds de corona-uitbraak anders gaan werken? (n=1.972, alleen werkenden)

⁶enkele keuze

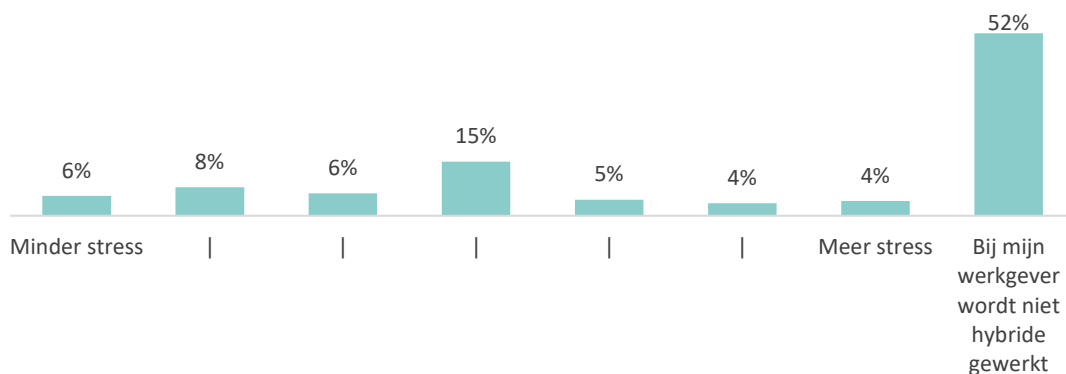

⁶ Bij de eerste en tweede peiling hoorde ook de volgende antwoordoptie: *Ja, ik ben blijven werken op locatie maar met aanpassingen*. Voor de vergelijking zijn de percentages voor dit antwoord opgeteld bij het antwoord: *Nee, ik werkte (bijna) altijd op locatie en ben dit blijven doen*.

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
Ja, ik ben thuis gaan werken en werk nog steeds (bijna) altijd thuis	25%	32%	22%
Ja, ik ben thuis gaan werken maar werk inmiddels weer (bijna) altijd op locatie	7%	8%	7%
Nee, ik werkte (bijna) altijd al thuis en ben dit blijven doen	5%	5%	6%
Nee, ik werkte (bijna) altijd op locatie en ben dit blijven doen	54%	45%	56%
Iets anders	9%	10%	9%
Weet ik niet	1%	0%	1%

Hierop aansluitend zijn inwoners gevraagd naar hun mening over hybride vormen van werken. Daarvoor kregen ze de volgende introductie te lezen: *Veel werkgevers experimenteren op dit moment met vormen van hybride werken, waarbij deels op kantoor en deels thuis gewerkt wordt. Hoe ervaart u hybride vormen van werken?* De helft (52%) geeft aan niet hybride te werken bij hun huidige werkgever. Mensen die wel hybride werken (n=946) geven over het algemeen aan hier minder stress van te ervaren (42%). Een kwart geeft aan juist meer stress te ervaren met hybride vormen van werken.

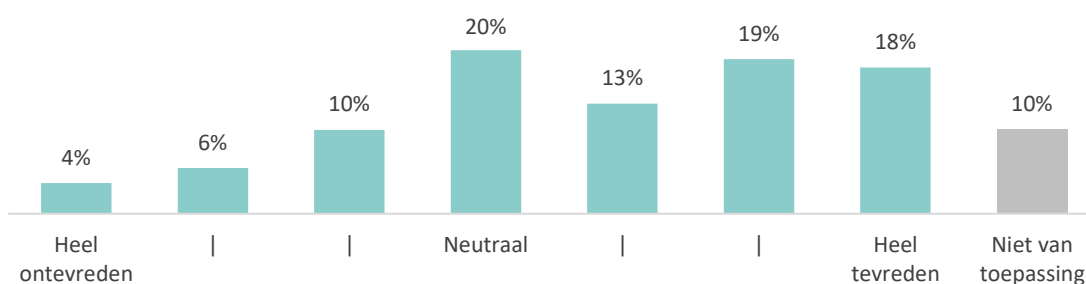
Hoe ervaart u hybride vormen van werken? (n=1.972, alleen werkenden) stelling

Antwoord	%
Minder stress	6%
	8%
	6%
neutraal	15%
	5%
	4%
Meer stress	4%
Bij mijn werkgever wordt niet hybride gewerkt	52%

Inwoners is gevraagd naar hun tevredenheid met de mogelijkheden om de balans tussen hun werk en privéleven zelf in te delen. De ervaringen van inwoners geven een divers beeld. Zo is de helft hier tevreden over, één op de vijf inwoners is juist ontevreden over de mogelijkheden die ze hiervoor hebben. Vooral mensen die werken in het onderwijs en openbaar bestuur geven aan hier minder tevreden over te zijn, bijvoorbeeld omdat leerkrachten zich beperkt voelen in digitaal lesgeven. In de gezondheidszorg is een redelijk gematigd beeld te zien, ze voelen zich niet sterker ontevreden dan andere sectoren, ondanks een wellicht verhoogde werkdruk als gevolg van corona. In de sectoren techniek en productie en automatisering en ICT zijn inwoners juist bovengemiddeld tevreden met hun mogelijkheden om werk en privé in te delen.

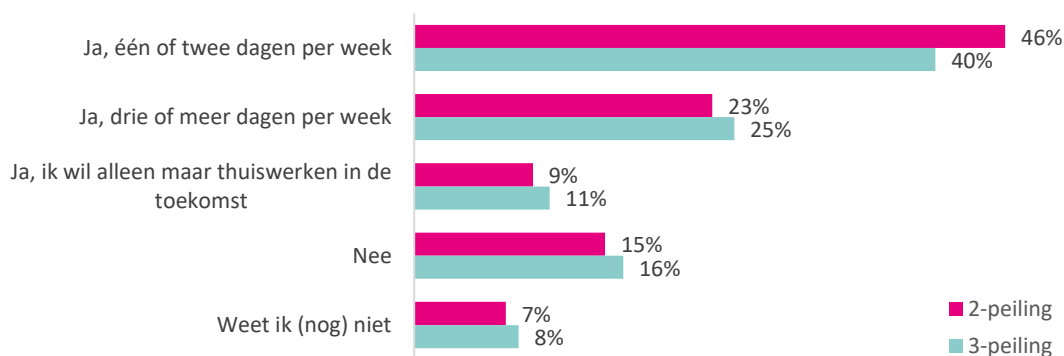
Hoe tevreden bent u momenteel met uw mogelijkheden om uw balans tussen werk en privéleven in te delen? (n=1.972, alleen werkenden) stelling

Antwoord	%
Heel ontevreden	4%
	6%
	10%
neutraal	20%
	13%
	19%
Heel tevreden	18%
Niet van toepassing	10%

Tot slot is aan inwoners gevraagd of ze van plan zijn thuis te blijven werken in de toekomst. Het beeld is vergelijkbaar met de tweede peiling: driekwart (76%) wil graag thuiswerken op een bepaalde manier in stand houden. Een kleine groep van 11% geeft aan alleen nog maar thuis te willen werken in de toekomst, 16% wil juist weer volledig op locatie werken. Daarbij geven vooral mensen in de automatisering en ICT sterk de voorkeur aan thuiswerken in de toekomst.

Bent u van plan in de toekomst thuis te blijven werken? (n=874, alleen werkenden die op een andere locatie kunnen werken) enkele keuze

Antwoord	2- peiling	3- peiling
Ja, één of twee dagen per week	46%	40%
Ja, drie of meer dagen per week	23%	25%
Ja, ik wil alleen maar thuiswerken in de toekomst	9%	11%
Nee	15%	16%
Weet ik (nog) niet	7%	8%

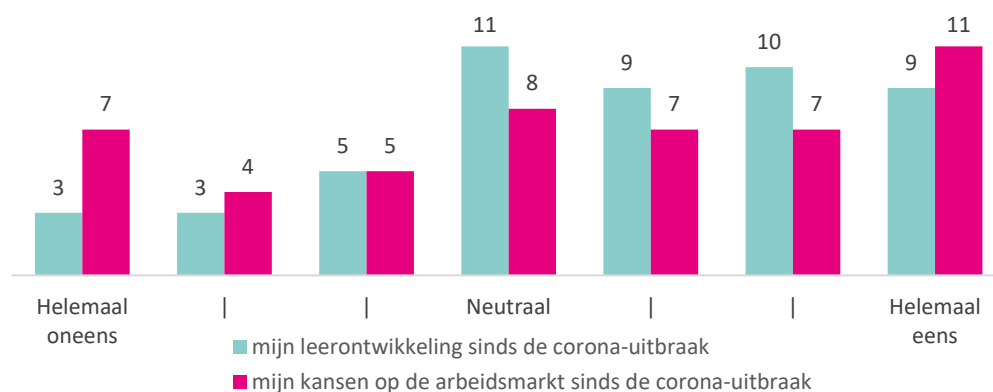
School en studie

Leerontwikkeling en de arbeidsmarkt

Flevolanders die aangeven scholier of student te zijn, hebben enkele vragen voorgelegd gekregen over de gevolgen van de corona-uitbraak voor hun studie of opleiding. De vragen zijn door slechts 49 scholieren/studenten ingevuld en daarmee niet representatief, om deze reden worden ze gepresenteerd als aantallen in plaats van percentages. Zo geven ze een indicatie van de zorgen die spelen onder deze doelgroep als gevolg van de corona-uitbraak.

Ruim de helft geeft aan zich zorgen te maken over hun leerontwikkeling sinds de uitbraak van corona. Eén op de vijf maakt zich hier juist geen zorgen over. Zorgen om de kansen op de arbeidsmarkt spelen iets minder sterk onder deze doelgroep, toch maakt de helft zich hier wel in meer of mindere mate zorgen over sinds de corona-uitbraak.

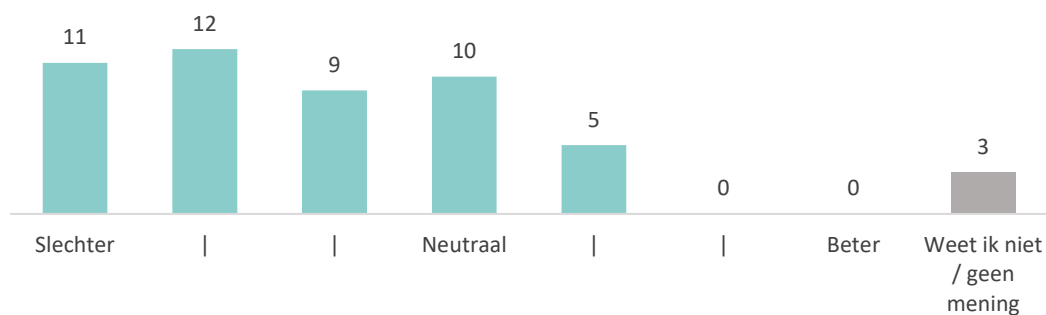
Ik maak me zorgen over... (n=49, alleen scholieren/studenten) stelling

Antwoord	mijn leerontwikkeling sinds de corona-uitbraak	mijn kansen op de arbeidsmarkt sinds de corona-uitbraak
Helemaal oneens	3	7
	3	4
	5	5
Neutraal	11	8
	9	7
	10	7
Helemaal eens	9	11

Naast toenemende zorgen als gevolg van corona geeft de helft van deze groep aan ook meer schooldruk/stress te ervaren sinds de uitbraak. Dit is ook terug te zien in balans tussen school/studie en het privéleven. Voor tweederde van de invullers is deze verslechterd sinds de corona-uitbraak. Slechts vijf scholieren/studenten geven aan dat deze (licht) verbeterd is.

Sinds de corona-uitbraak is mijn balans tussen school/studie en privé ... (n=49) stelling

Antwoord	Aantal
Slechter	11
	12
	9
neutraal	10
	5
	0
Beter	0
weet ik niet / geen mening	3

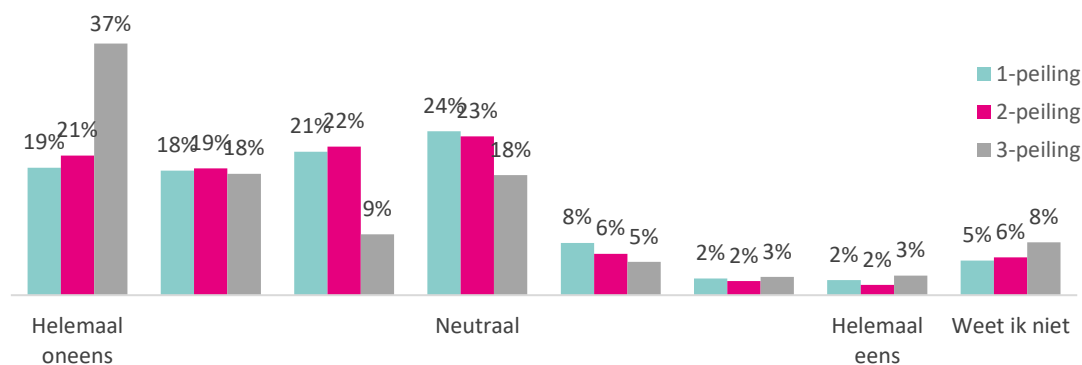
Leefomgeving en ondermijning

Eén van de zorgen die spelen rondom de corona-uitbraak is de toename van ondermijnend gedrag door kwaadwillenden uit de onderwereld vanwege de toegenomen kwetsbaarheid van bepaalde groepen. Inwoners zijn gevraagd in hoeverre ze hun wijk onveiliger vinden sinds de corona-uitbraak en of ze anders met elkaar omgaan in hun wijk. Daarnaast is gevraagd naar zorgen en ervaringen met ondermijning in het afgelopen jaar.

In de wijk

De meerderheid van de inwoners ziet sinds de corona-uitbraak weinig effecten in de eigen wijk. 64% van de inwoners geeft aan dat zij het niet onveiliger vinden in hun wijk, een kleine toename van 3% ten opzichte van de tweede peiling. Mensen in kwetsbare groepen geven daarbij vaker aan hun wijk onveiliger te vinden dan anderen. De omgang met mensen in de wijk is voor een op de vijf inwoners ook anders geworden sinds corona, terwijl voor 44% dit juist niet noemenswaardig veranderd is. Hier zijn geen grote verschillen tussen gemeenten bij zichtbaar

Ik vind het in mijn wijk onveiliger sinds het begin van de corona-uitbraak (n=4.143) slider

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
helemaal oneens	19%	21%	37%
	18%	19%	18%
	21%	22%	9%
neutraal	24%	23%	18%
	8%	6%	5%
	2%	2%	3%
helemaal eens	2%	2%	3%
weet ik niet / geen mening	5%	6%	8%

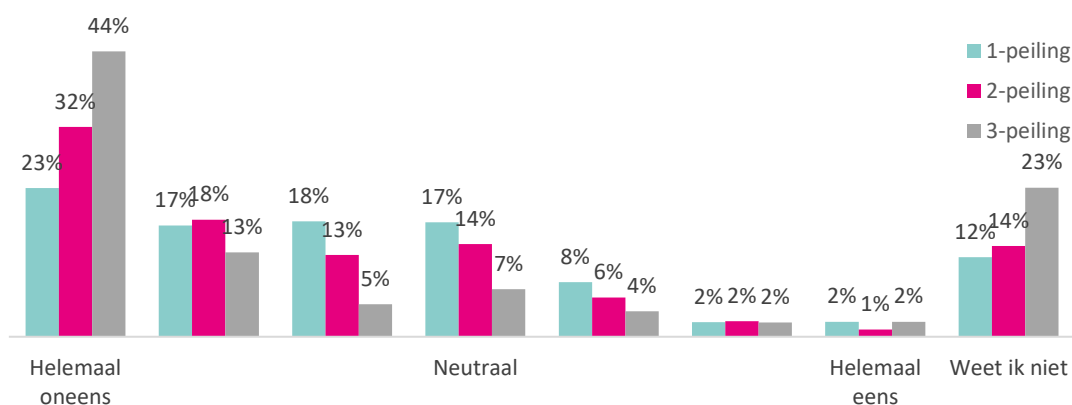
Ondermijning

Er zijn zorgen over de toename van ondermijning sinds de corona-uitbraak, omdat groepen inwoners door bijvoorbeeld een terugval van inkomsten kwetsbaarder zijn geworden. Aan inwoners zijn hier een aantal vragen over gesteld. Voorafgaand aan deze vragen kregen inwoners de volgende tekst te lezen:

'De volgende vragen gaan over ondermijnende criminaliteit. Dit is het verweven raken van de boven- en onderwereld, bijvoorbeeld het benaderen van mensen om voor geld criminele activiteiten uit te voeren. Voor een aantal inwoners heeft de corona-uitbraak grote financiële gevolgen, omdat ze bijvoorbeeld hun baan zijn verloren. Sommige experts zijn bang dat kwaadwillenden vanuit de onderwereld hier misbruik van zullen maken, bijvoorbeeld door hen te benaderen om voor geld criminele activiteiten uit te voeren.'

Inwoners zijn gevraagd of zij deze zorgen hebben en of zij geluiden hebben gehoord van mensen die door kwaadwillenden benaderd zijn. De zorgen hierover zijn gelijk gebleven in vergelijking met de eerste twee peilingen. De helft van de inwoners geeft aan zich in enige mate zorgen te maken. De daadwerkelijke geluiden die ze hebben gehoord zijn licht afgenomen van 10% naar 8%. Wel is er een verband zichtbaar: inwoners die zich zorgen maken geven ook vaker aan geluiden te hebben gehoord over daadwerkelijke benadering door kwaadwilligen dan anderen.

Ik heb geluiden gehoord over mensen in mijn omgeving die benaderd zijn door kwaadwillenden vanuit de onderwereld (n=4.143) stelling

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
helemaal oneens	23%	32%	44%
	17%	18%	13%
	18%	13%	5%
neutraal	17%	14%	7%
	8%	6%	4%
	2%	2%	2%
helemaal eens	2%	1%	2%
weet ik niet / geen mening	12%	14%	23%

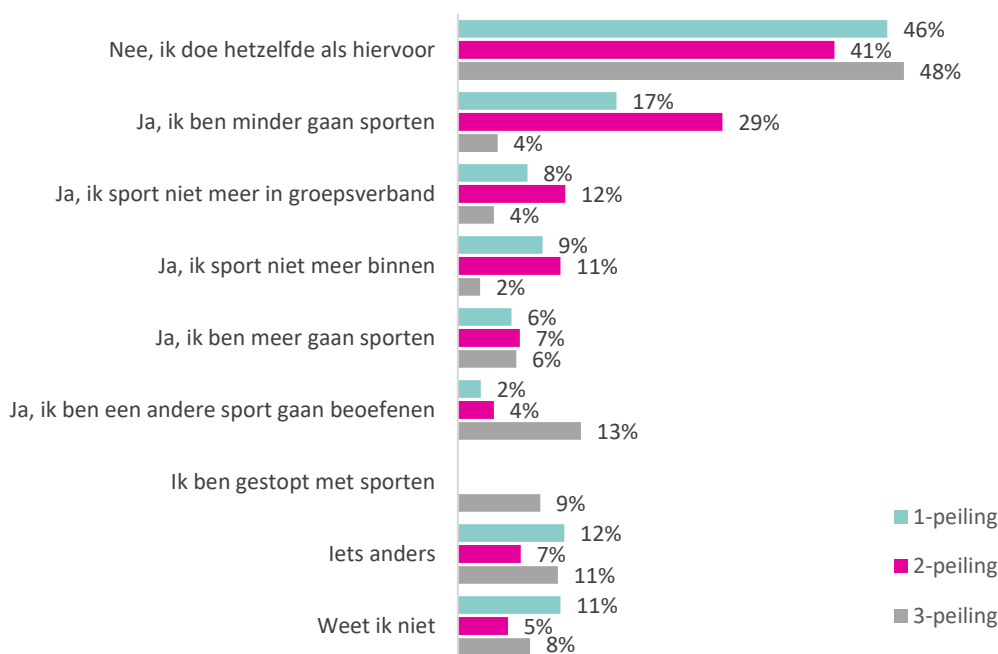
Recreatie

Sportgedrag

Door de coronamaatregelen is sporten voor veel mensen lastiger geworden. De sluiting van sportscholen maakt het moeilijk met regelmaat te sporten. Daar staat tegenover dat sporten die buiten uitgevoerd kunnen worden juist goed te beoefenen zijn. Aan Flevolandse is gevraagd naar veranderingen in hun sportgedrag sinds de corona-uitbraak. De helft geeft aan dat hun sportgedrag niet anders is geworden. Sinds de tweede peiling is de groep die minder is gaan sporten flink afgenomen, van 29% naar 4%. Dit verschil wordt deels verklaard door het toevoegen van de antwoordoptie 'ik ben gestopt met sporten'. Daarnaast is er een flinke toename zichtbaar in de groep die een andere sport is gaan beoefenen. Verder kozen één op de vijf mensen die een andere sport zijn gaan beoefenen voor een sport buiten.

Flevolandse zijn redelijk tevreden met de hoeveelheid beweging die ze krijgen sinds de corona-uitbraak. De helft (47%) is tevreden, terwijl een kwart (27%) aangeeft hier minder tevreden over te zijn. Met name mensen die zijn gestopt met sporten geven aan hier ontevreden over te zijn (67%). Mensen die meer zijn gaan sporten of hetzelfde zijn blijven doen, zijn het meest tevreden over de hoeveelheid beweging die ze krijgen.

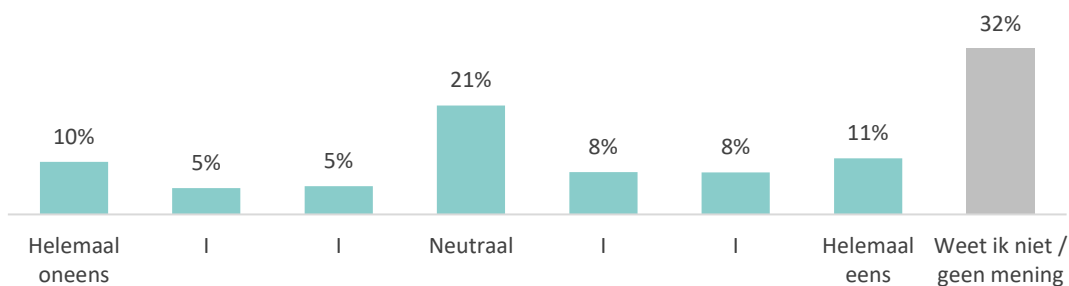
Is uw sportgedrag veranderd sinds de corona-uitbraak? (n=4.143) *meerkeuze*

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
Nee, ik doe hetzelfde als hiervoor	46%	41%	48%
Ja, ik ben minder gaan sporten	17%	29%	4%
Ja, ik sport niet meer in groepsverband	8%	12%	4%
Ja, ik sport niet meer binnen	9%	11%	2%
Ja, ik ben meer gaan sporten	6%	7%	6%
Ja, ik ben een andere sport gaan beoefenen	2%	4%	13%
Ik ben gestopt met sporten	-	-	9%
Iets anders	12%	7%	11%
Weet ik niet	11%	5%	8%

Ruim een kwart van de Flevolandse geeft aan dat hun plezier in sporten is toegenomen sinds de corona-uitbraak. Deze groep bestaat voornamelijk uit mensen die meer zijn gaan sporten of een andere sport zijn gaan beoefenen sinds de corona-uitbraak.

Ik ervaar plezier in het sporten sinds de corona-uitbraak (n=3.772, alleen mensen die nog sporten) stelling

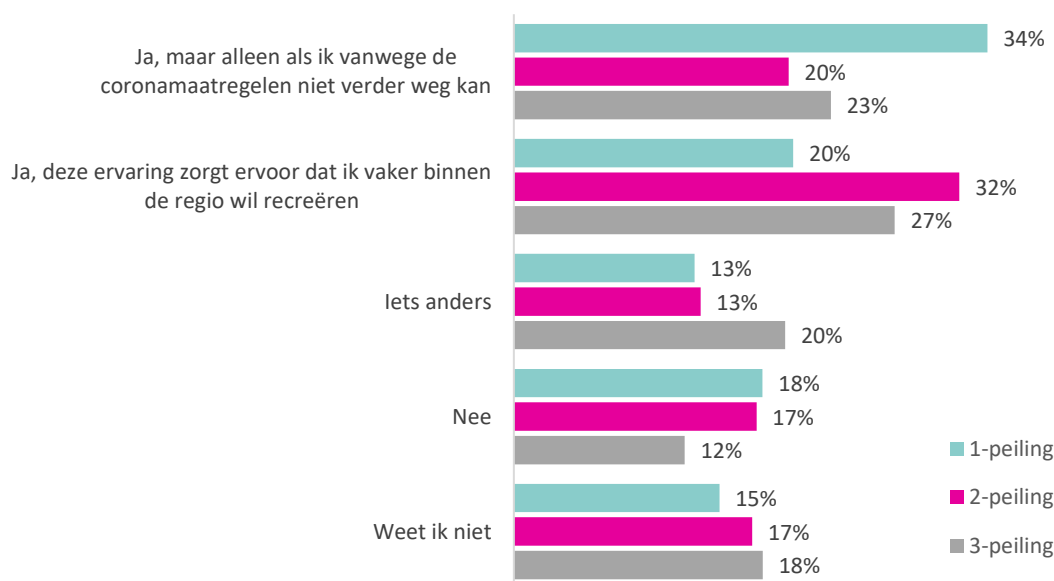

Antwoord	%
helemaal oneens	10%
	5%
	5%
neutraal	21%
	8%
	8%
helemaal eens	11%
weet ik niet / geen mening	68%

Recreatie en vakantie in Flevoland

Flevolandse inwoners zijn gevraagd naar hun recreatiegedrag binnen de provincie sinds de coronauitbraak. Het recreatiegedrag in de provincie Flevoland is licht veranderd sinds de tweede peiling. Twee op de vijf geeft aan binnen de provincie Flevoland te hebben gerecreëerd. De grootste groep hiervan (33%) is alleen een dagje weggeweest. Een veel kleinere groep (8%) geeft aan ook in de provincie op vakantie te zijn geweest. Vooral de huishoudens met kinderen hebben vaak in de provincie gerecreëerd. Aan inwoners die in Flevoland hebben gerecreëerd of vakantie hebben gevierd is gevraagd of zij dit hebben gedaan vanwege de coronamaatregelen. Voor een derde van de inwoners was dit het geval. Ruim een kwart (27%) van de inwoners die binnen de provincie een dagje weg zijn gegaan of op vakantie zijn gegaan geeft aan dat dit voor herhaling vatbaar is. Voor 23% is dit alleen voor herhaling vatbaar als dit vanwege de coronamaatregelen niet anders kan. In totaal is de groep die positief staat tegenover recreëren in de provincie groter geworden ten opzichte van de tweede peiling.

Is het voor u voor herhaling vatbaar om vaker binnen de regio dagjes weg, of op vakantie te gaan? (n=1.673, vraag alleen gesteld aan inwoners die in provincie gerecreëerd hebben) enkele keuze

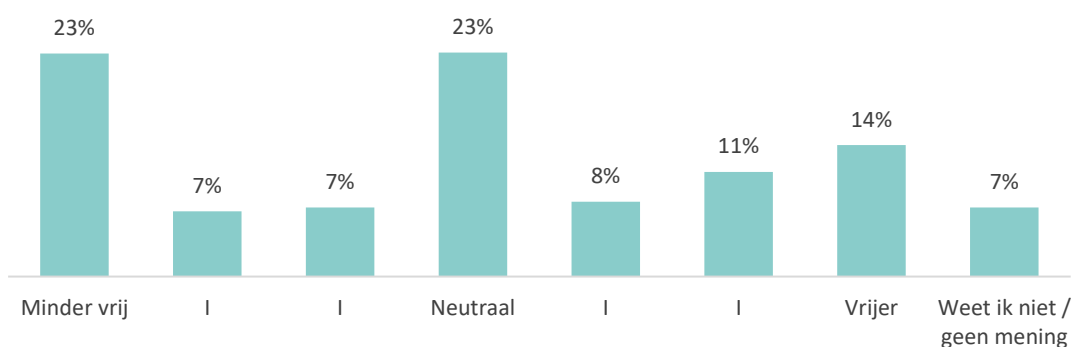

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
Ja, maar alleen als ik vanwege de coronamaatregelen niet verder weg kan	34%	20%	23%
Ja, deze ervaring zorgt ervoor dat ik vaker binnen de regio wil recreëren	20%	32%	27%
Iets anders	13%	13%	20%
Nee	18%	17%	12%
Weet ik niet	15%	17%	18%

Coronapas

Gedurende de onderzoeksperiode was het verplicht de coronapas te laten zien bij het betreden van horeca of andere evenementlocaties. Flevolandse zijn gevraagd of ze het gevoel hadden dat de invoering van de coronapas hun meer of minder vrijheid gaf. De meningen hierover zijn verdeeld. 32% geeft aan zich vrijer te voelen dankzij de coronapas, terwijl 37% zich juist minder vrij voelt. De groep die aangeeft zich minder vrij te voelen heeft hier zich sterker over uitgesproken, de meerderheid zit op het uiterste van de schaal. Ook is er een verband zichtbaar met mensen die zich zorgen maken over een toenemende tweedeling in de samenleving als gevolg van corona. Inwoners die zich minder vrij voelen sinds de invoering van de coronapas geven vaker aan dat ze zich zorgen maken over deze tweedeling.

Ik voel me sinds de invoering van de coronapas (toegangsbewijs voor horeca en andere events) ... (n=4.143) stelling

Antwoord	%
Minder vrij	23%
	7%
	7%
neutraal	23%
	8%
	11%
Vrijer	14%
weet ik niet / geen mening	7%

Toekomst

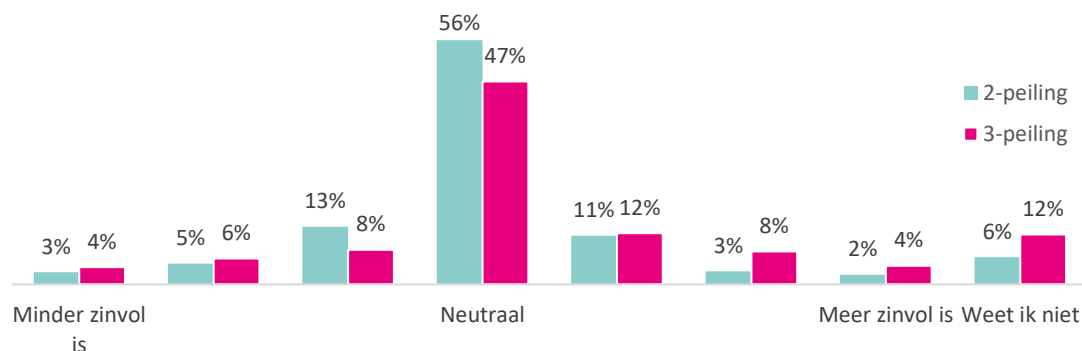
In het laatste deel van het onderzoek zijn inwoners gevraagd hoe zij naar de toekomst kijken en of zij verwachten dat corona ook in de nabije toekomst nog invloed heeft op hun gedrag. Daarnaast is stil gestaan bij de vraag wat het effect van de corona-uitbraak is rondom zingelevingsvragen van inwoners. Hebben de coronamaatregelen ook eventuele positieve gevolgen? En heeft de corona-uitbraak invloed op de mate waarin mensen hun leven als zinvol ervaren?

Zinvol leven

Driekwart van de inwoners (76%) geeft aan een zinvol leven te hebben, bij de tweede peiling was dit 73%. Hier staat tegenover dat 10% aangeeft geen zinvol leven te hebben. Deze groep is daarmee wel afgenomen met 2% sinds de tweede peiling. Hoe zinvol mensen hun leven vinden, houdt verband met hoeveel vertrouwen ze hebben in hun eigen toekomst. 73% geeft aan vertrouwen te hebben in hun eigen toekomst, tegenover 12% die dat niet heeft. Hoe meer vertrouwen mensen hebben in hun toekomst, hoe zinvoller ze hun leven vinden.

De helft vindt dat sinds de corona-uitbraak het leven niet meer of minder zinvol is geworden als gevolg van de corona-uitbraak. Voor een op de vijf (18%) is het leven minder zinvol sinds de corona-uitbraak. In vergelijking met de tweede peiling geven meer mensen aan dat ze hun leven zinvoller vinden sinds de corona-uitbraak (van 16% naar 24%). Hier is ook een verband met werksector zichtbaar: mensen die werkzaam zijn in de gezondheidssector geven het vaakst aan dat hun leven zinvoller is geworden sinds de corona-uitbraak (39%), net als mensen in de techniek en productie (34%). Mensen die werkzaam zijn in de handelssector geven juist vaker aan dat hun leven minder zinvol is geworden (25%). Ook eenzaamheid blijkt een grote rol te spelen in hoe zinvol mensen hun leven vinden. Inwoners die aangeven eenzamer te zijn sinds de corona-uitbraak vinden hun leven vaak ook minder zinvol (44%).

Sinds de corona-uitbraak heb ik het gevoel dat mijn leven... (n=4.143) slider

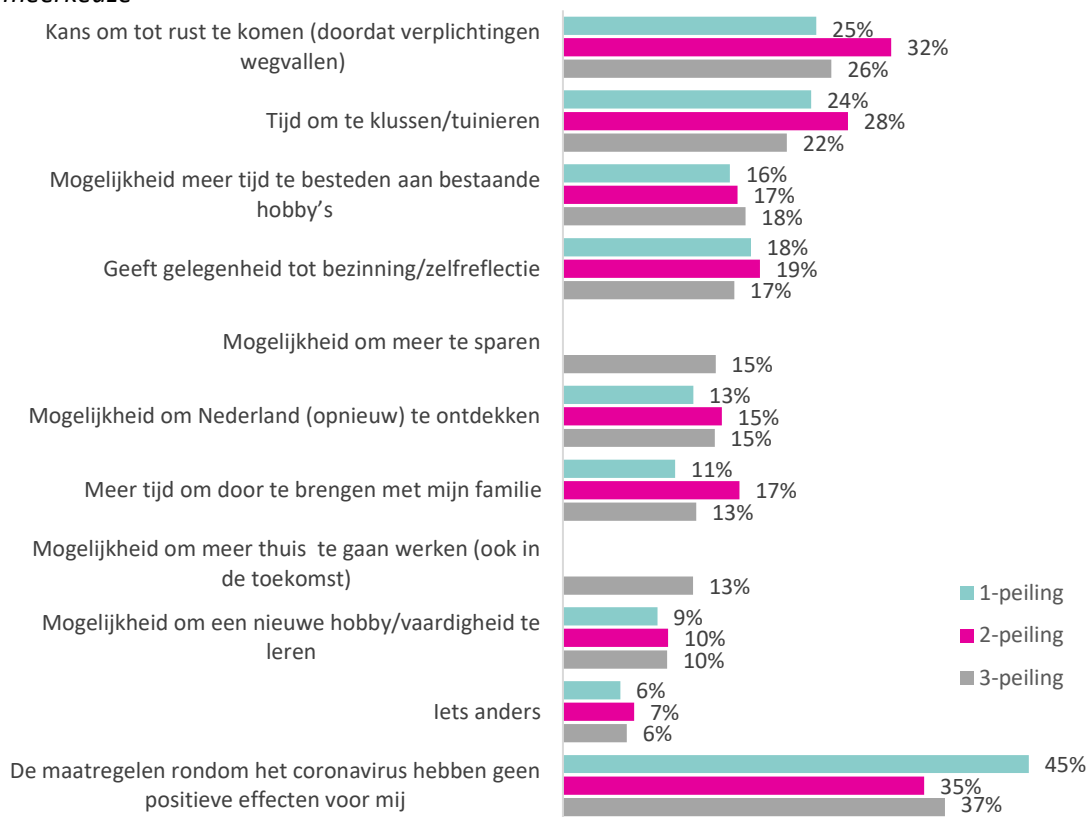
Antwoord	2-peiling	3-peiling
Minder zinvol is	3%	4%
	5%	6%
	13%	8%
Neutraal	56%	47%
	11%	12%
	3%	8%
Meer zinvol is	2%	4%
Weet ik niet	6%	12%

Positieve gevolgen coronamaatregelen

Inwoners zijn gevraagd of de coronamaatregelen voor hen ook positieve gevolgen hebben. In vergelijking met de tweede peiling is de groep die aangeeft dat de coronamaatregelen geen positieve gevolgen voor hen licht toegenomen met 2%. Zo ziet een kwart (26%) de kans om tot rust te komen als een positief gevolg van de corona-uitbraak. Ook wordt 'tijd om te klussen/tuinieren' (22%) net als de vorige peilingen vaak genoemd. Nieuwe toegevoegde antwoordopties zoals, de mogelijkheid om meer thuis te gaan werken en meer te sparen worden ook door een op de tien inwoners gekozen. Of mensen positieve gevolgen van de maatregelen ervaren, houdt ook verband met hoe zinvol ze het leven vinden. Mensen die aangeven het leven minder zinvol te vinden sinds de corona-uitbraak geven ook vaker aan geen positieve gevolgen te zien van de huidige situatie.

Heeft de huidige situatie waarin we zitten positieve gevolgen voor u? (n=4.143)

meerkeuze

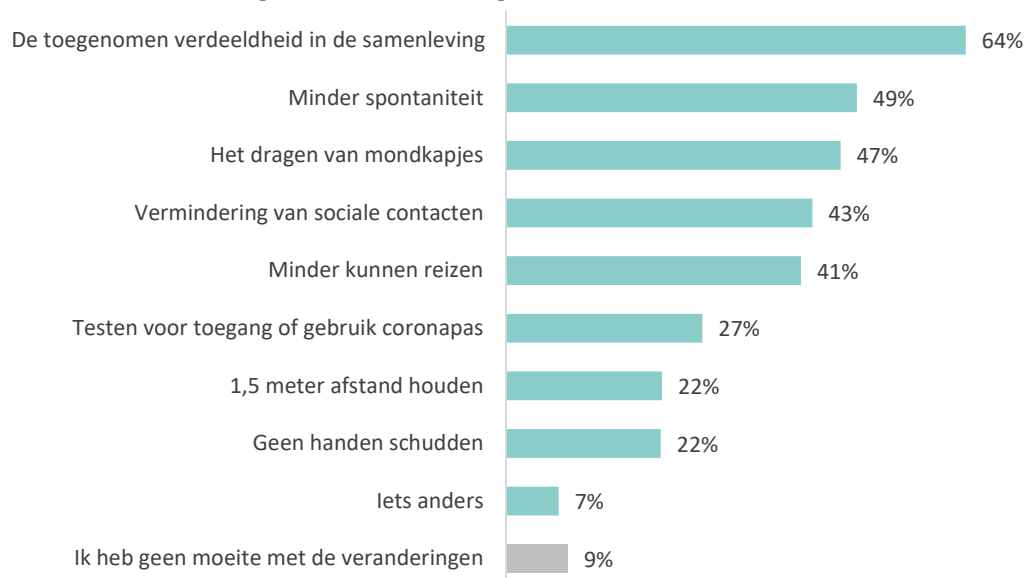

Antwoord	1- peiling	2- peiling	3- peiling
Kans om tot rust te komen (doordat verplichtingen wegvallen)	25%	32%	26%
Tijd om te klussen/tuinieren	24%	28%	22%
Mogelijkheid meer tijd te besteden aan bestaande hobby's	16%	17%	18%
Geeft gelegenheid tot bezinning/zelfreflectie	18%	19%	17%
Mogelijkheid om meer te sparen			15%
Mogelijkheid om Nederland (opnieuw) te ontdekken	13%	15%	15%
Meer tijd om door te brengen met mijn familie	11%	17%	13%
Mogelijkheid om meer thuis te gaan werken (ook in de toekomst)			13%
Mogelijkheid om een nieuwe hobby/vaardigheid te leren	9%	10%	10%
Iets anders	6%	7%	6%
De maatregelen rondom het coronavirus hebben geen positieve effecten voor mij	45%	35%	37%

Knelpunten en verbeteringen in de 1,5 meter samenleving

Aan het einde van het onderzoek zijn inwoners gevraagd met welke veranderingen in de samenleving ze moeite hebben en welke veranderingen ze als prettig hebben ervaren sinds de corona-uitbraak. De meeste inwoners geven aan moeite te hebben met de toegenomen verdeeldheid in de samenleving als gevolg van corona (64%). Ook het gebrek aan spontaniteit (49%) en het dragen van mondkapjes (47%) worden als lastig ervaren door Flevolandse inwoners. 10% geeft aan met geen enkele verandering moeite te hebben gehad. Prettige veranderingen zijn onder andere het wegvallen van de 3 zonen bij het begroeten van anderen (56%) en het feit dat het rustiger is op straat en de weg (53%). Door 13% wordt geen enkele verandering als prettig ervaren.

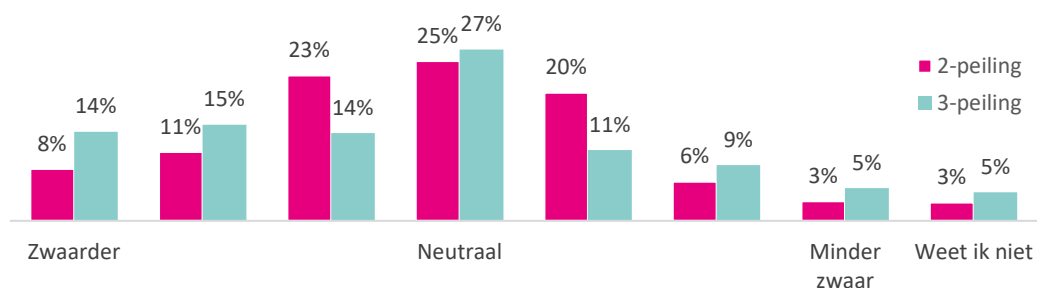
Met welke veranderingen heeft u moeite gehad? (n=4.143) *meerkeuze*

Antwoord	%
De toegenomen verdeeldheid in de samenleving	64%
Minder spontaniteit	49%
Het dragen van mondkapjes	47%
Vermindering van sociale contacten	43%
Minder kunnen reizen	41%
Testen voor toegang of gebruik coronapas	27%
1,5 meter afstand houden	22%
Geen handen schudden	22%
Iets anders	7%
Ik heb geen moeite met de veranderingen	9%

Bij de laatste vraag konden inwoners aangeven of ze de corona-uitbraak zwaarder of minder zwaar ervaren in vergelijking met een jaar geleden. Hier zijn inwoners verdeeld over, maar de groep die het als minder zwaarder ervaart is licht afgenomen sinds de tweede peiling. Ook kiezen mensen die de corona-uitbraak zwaarder vinden vaker voor het uiterste van de schaal. Een kwart (25%) geeft aan het leven minder zwaar te vinden, terwijl twee op de vijf (43%) het leven juist zwaarder vindt. Dit houdt ook verband met hoe zinvol mensen hun leven vinden: mensen die hun leven zinvoller vinden sinds de corona-uitbraak ervaren corona ook als minder zwaar dan een jaar geleden.

In vergelijking met een jaar geleden, ervaar ik de corona-uitbraak als... (n=4.143) slider

Antwoord	2- peiling	3- peiling
Zwaarder	8%	14%
	11%	15%
	23%	14%
Neutraal	25%	27%
	20%	11%
	6%	9%
Minder zwaar	3%	5%
Weet ik niet	3%	5%

De gemeenten

Ervaringen met de gemeente

Inwoners zijn gevraagd om het contact met hun gemeente sinds de corona-uitbraak te beoordelen. Hoewel het merendeel van de inwoners (60%) aangeeft geen contact met de gemeente te hebben gehad sinds de uitbraak, is de groep die wel contact heeft gehad hier licht negatief over. 39% van deze groep geeft aan dat het contact slechter is geworden, hoewel het voor 50% hetzelfde is gebleven. Het contact was vooral rondom de aanvraag van documenten (32%) of voor vragen en klachten (28%). Uit de open antwoorden blijkt dat inwoners het feit dat veel zaken digitaal gaan soms als ontoegankelijk wordt ervaren. Daarnaast blijven net als bij de vorige peilingen de meningen verdeeld over het verplicht maken van een afspraak, door de één wordt dit als prettig ervaren, door de ander als vervelend.

Verschillen tussen gemeenten

In de analyse is naast verschillen in de beleving van inwoners in de hele provincie ook gekeken naar beleving van inwoners in de verschillende gemeenten in Flevoland. Per gemeente hebben er tussen de 45 (Zeewolde) en 1.378 (Lelystad) inwoners meegedaan aan het onderzoek. Door het aantal invullers per gemeente is het mogelijk om te kijken naar de verschillen tussen de gemeenten, waarbij de resultaten van Zeewolde gezien het relatief lage aantal invullers als indicatief moeten worden beschouwd. In bijlage 1 is in tabelvorm weergegeven hoe de inwoners uit de gemeenten over de verschillende onderdelen denken. In het algemeen zijn de verschillen tussen de gemeenten niet heel erg groot. Hieronder wordt er kort op elke gemeente ingezoomd, waarbij de belangrijkste en meest interessante verschillen tussen de gemeenten beschreven worden.

Belangrijk om op te merken is dat de verschillen tussen gemeenten minder groot zijn dan tussen verschillende groepen inwoners. Achtergrondvariabelen zoals huishoudsamenstelling, werksector en opleidingsniveau spelen een grotere rol in de verschillen die zichtbaar zijn in de hiervoor genoemde resultaten.

Almere

In Almere zijn, net als bij de eerste peiling, meer dynamieken van een grote stad zichtbaar dan in de andere gemeenten. Zo geven inwoners van Almere vaker aan dat ze het in hun wijk onveiliger vinden sinds de corona-uitbraak dan in andere gemeenten. Ook maken de

inwoners van Almere zich, net als bij de eerste peiling, meer zorgen over toegenomen misbruik door kwaadwillenden sinds de corona-uitbraak. Daarnaast hebben ze hier relatief vaker geluiden over gehoord van mensen in hun omgeving dan in andere gemeenten. Hier staat tegenover dat inwoners van Almere zich over het algemeen vrijer voelen door de invoering van de coronapas dan in andere gemeenten. Ook maken ze zich minder zorgen om een toenemende tweedeling in de samenleving.

Dronten

Inwoners van Dronten geven, in vergelijking met inwoners van andere gemeenten, vaker aan dat ze zich eenzamer voelen sinds de corona-uitbraak. Ook spreken ze hun burens minder vaak dan in andere gemeenten en geven ze aan dat de omgang met anderen in hun wijk veranderd is. Dit heeft echter niets te maken met veiligheid: inwoners van Dronten horen weinig geluiden over misbruik door kwaadwillenden in hun omgeving. Wel voelen ze zich, samen met inwoners van Urk, het meest beperkt door de invoering van de coronapas.

Lelystad

Inwoners uit Lelystad zijn relatief vaak in staat om hun werk thuis uit te voeren, net als inwoners van Almere. Ook zijn ze erg tevreden over hun mogelijkheden om hun werk en privéleven in te delen. Verder noemen ze vaker dat ze in de toekomst graag 3 dagen per week of meer thuis willen blijven werken. Inwoners uit Lelystad voelen zich ook vaak vrijer als gevolg van de invoering van de coronapas.

Noordoostpolder

Evenals in de eerste twee peilingen maken inwoners uit de Noordoostpolder zich relatief gezien minder zorgen over de leerachterstand van hun kinderen. In de gemeente spreken inwoners hun burens relatief gezien vaker sinds de corona-uitbraak dan in andere gemeenten. Ze geven dan ook vaker aan dat mensen in hun wijk anders met elkaar omgaan sinds corona.

Urk

Inwoners uit Urk maken zich het meeste zorgen over de toegenomen tweedeling in de maatschappij als gevolg van de corona-uitbraak. Zo vinden ze het onveiliger in hun wijk en geven ook vaker aan dat het contact met de gemeente verslechterd is. Inwoners van Urk geven het vaakste aan dat ze zich minder vrij voelen sinds de invoering van de coronapas. Dit is echter minder terug te zien in hun gedrag, zo is hun manier van afspreken met

anderen minder sterk veranderd dan in andere gemeenten. Ook geven ze het minst vaak aan dat ze zich eenzamer voelen als gevolg van de corona-uitbraak.

Zeewolde

Het aantal invullers van het onderzoek dat afkomstig is uit Zeewolde is met 45 klein. Daarom zijn we terughoudend om de verschillen tussen Zeewolde en de andere gemeenten te benoemen. Wel zien we, in tegenstelling tot de vorige peilingen waar meer Zeewoldenaren aan deelnamen, dat invullers minder vertrouwen in hun toekomst hebben. Ze geven ook wat vaker aan dat ze minder vaak met mensen afspreken.

Onderzoeksverantwoording

Looptijd van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd tussen 5 november en 7 december 2021. In deze periode zijn er twee persconferenties gehouden, waarna diverse coronamaatregelen opnieuw werden ingevoerd. Dit is een contrast met de tweede peiling, waarbij tijdens de persconferenties juist maatregelen werden afgeschaft. Op 13 november werd er een strenger thuiswerkadvies doorgevoerd en mochten winkels tot 18:00u openblijven. Op 28 november werd de openingstijden van winkels beperkt tot 17:00u en werd de mondkapjesplicht heringevoerd.

In totaal hebben 4.143 inwoners van Flevoland deelgenomen aan het onderzoek. In verband met de persconferenties is gekeken hoeveel respondenten meededen voor en na de verschillende ijkpunten. Er blijken geen grote verschillen te zijn in hoe vragen zijn beantwoord tussen deze momenten. Anders gezegd, de ervaringen van inwoners die het onderzoek na 27 november juni of voor 13 november invulden, wijken op relevante factoren niet af van de mening van inwoners die het onderzoek tussen de twee persconferenties invulden.

- Tot 13 november – (9%)
- 13 november tot 27 november - (85%)
- Na 27 november - (6%)

Respons

Met een gewogen respons van 4.143 kunnen uitspraken worden gedaan over de inwoners van Flevoland en de afzonderlijke gemeenten. Daarbij is een foutmarge van 5% gehanteerd, met een betrouwbaarheidsinterval van 95%. Indien vragen aan kleinere groepen zijn gesteld, neemt de foutmarge toe. Uitzondering hierin is Zeewolde. De respons in deze gemeente is relatief gezien lager, waardoor uitkomsten uit deze gemeente met meer voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. In het onderzoek worden alleen verschillen tussen groepen (gemeenten, opleidingsniveau of kwetsbare groep) gerapporteerd indien deze statistisch significant zijn. Voor de vergelijking tussen groepen zijn ongewogen resultaten gebruikt.

Tabel 1. Verdeling van inwoners in Flevoland over de gemeenten en de verdeling in de respons.

Gemeenten	Flevoland	Respons
Almere	50%	33%
Dronten	10%	9%
Lelystad	19%	34%
Noordoostpolder	11%	15%
Urk	5%	7%
Zeewolde*	5%	1%

Achtergrondkenmerken

In het onderzoek zijn een aantal achtergrondkenmerken bevestigd. Onderstaande achtergrondkenmerken zijn gebruikt voor de weging van de resultaten. Dit betekent dat de verhoudingen zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de provincie. Groepen die in het onderzoek oververtegenwoordigd zijn krijgen een kleiner gewicht, terwijl groepen die ondervertegenwoordigd zijn een groter gewicht krijgen. Hiermee is het onderzoek op de variabele opleidingsniveau representatief voor Flevoland in zijn geheel. De maximale weegfactor die is gebruikt is 3.

In verband met een probleem in de vragenlijst is de leeftijd van respondenten niet aan alle invullers gevraagd, daarom is er bij deze peiling enkel gewogen naar opleidingsniveau. Hierbij dient vermeld te worden dat net als bij de eerste twee peilingen, zoals uit

onderstaande tabel blijkt, er sprake is van een oververtegenwoordiging van hoger opgeleiden.

Tabel 2. Verdeling opleidingsniveau van inwoners in Flevoland en de verdeling in de respons.

Opleidingsniveau	Flevoland	Respons
laag	30%	9%
middelbaar	47%	35%
hoog	23%	53%
overig	0%	1%
zeg ik liever niet	0%	2%
onbekend	0%	0%

Inwoners die werkzaam zijn in loondienst, als zzp'er of als ondernemer met personeel is aan het einde van de vragenlijst gevraagd in welke sector ze werkzaam zijn. Tabel 3 laat de gehanteerde sectorindeling zien voor dit onderzoek.

Tabel 3. In welke sector bent u werkzaam?

Sectoren
Gezondheidszorg
Onderwijs, cultuur en wetenschap
Techniek en productie
Handel en administratie
Openbaar bestuur, veiligheid en rechtspraak
Automatisering en ICT
Landbouw, natuur en milieu

Methode

Open link

Om zoveel mogelijk inwoners uit de provincie te bereiken, is het onderzoek uitgezet via een open link. Via www.coronapeilingflevoland.nl konden alle inwoners hun mening geven en meedoen aan het onderzoek. In de volgende paragraaf staat uitgebreid beschreven welke campagnemiddelen zijn ingezet om het onderzoek onder de aandacht van inwoners te brengen. Naast de campagne zijn ook panelleden van de afzonderlijke burgerpanels van de gemeenten op het onderzoek geattendeerd. Graag willen we de gemeenten bedanken voor het verlenen van de medewerking. Mede door de medewerking van de burgerpanels hebben we de respons behaald, waardoor de onderzoeksresultaten aan kracht en representativiteit hebben gewonnen. Ten slotte hebben we het onderzoek ook onder de panelleden van het Citisens-panel in Flevoland uitgezet. In de antwoorden van de panelleden waren geen significante verschillen ten opzichte van de niet-panelleden.

Een open link betekent ook dat mensen buiten Flevoland konden meedoen aan het onderzoek. Voordat de analyse van het onderzoek is gestart, is daarom een verificatieronde uitgevoerd. Door controle op diverse aspecten zijn dubbele invullers en invullers van buiten de provincie uit de dataset gefilterd. Het onderzoek is ingevuld door 4.122 mensen. Na verificatie zijn 85 respondenten uit de dataset gehaald, en is de netto respons van 4.037 inwoners meegenomen in de analyse en deze rapportage. In de rapportage wordt het gewogen aantal invullers, 4.143 genoemd.

Campagne

Om het onderzoek onder de aandacht van inwoners van provincie Flevoland te brengen zijn diverse campagnemiddelen ingezet. Deze middelen zijn afgestemd op de verschillende typen inwoners die in de afzonderlijke gemeenten van Flevoland wonen. Zo hebben inwoners van Urk een ansichtkaart ontvangen die huis aan huis bezorgd is via de huis-aan-huiskrant. Daarnaast is via advertenties op sociale media (Facebook en Instagram) en de websites en apps van NU.nl en het AD aandacht gevraagd voor het onderzoek. Een voorbeeld van een banner voor Instagram is hiernaast ter illustratie

opgenomen. De algemene advertentie op AD en NU.nl en het AD heeft 290.424 impressies, de algemene advertenties op Facebook en Instagram zijn 15.071 keer bekeken.

Er is daarnaast een gerichte campagne uitgezet voor Urk. Deze had via AD en NU.nl 66.875 impressies, en is via Facebook en Instagram 9.548 keer bekeken.

